31 ЯНВ 1990

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

• № 26 (20.593) • 1990 йил 31 январь, чоршанба • Баҳоси 3 тийин.

18 ФЕВРАЛЬ — ЎЗБЕКИСТОН ССР ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ВА МАҲАЛЛИЙ СОВЕТЛАР ДЕПУТАТЛАРИ САЙЛОВИ КУНИ

КОМПАРТИЯ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ, МЕҲНАТ, ИЖТИМОИЙ ИНТИЗОМНИ ВА УЮШҚОҚЛИКНИ МУСТАҲКАМЛАШ ТАРАФДОРИДИР. ДЕМОКРАТИЯ — АНАРХИЯ ВА ЎЗБОШИМЧАЛИК ЭМАС. ИНТИЗОМ, УЮШҚОҚЛИК, МАСЪУЛИЯТГИНА БАРЧАНИНГ ВА ҲАР БИР КИШИНИНГ ТУРМУШИ АМАЛДА ЯХШИЛАНИШИНИ ТАЪМИНЛАШИ МУМКИН.

(ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИНИНГ САЙЛОВОЛДИ ҲАРАКАТ ДАСТУРИДАН)

НУРЧИЛАР ВАКИЛИ

Тошкент ГРЭСи меҳнатчилари Раҳимжон Аглиулинни 102-Салор сайлов округидан Ўзбекистон ССР халқ депутатлигига номзод қилиб кўрсатдилар.

Нурчилар ҳурматига сазовор ишчининг ҳаёт йўли оддий. У 1949 йилда Тошкент областининг Дўрмон қишлоғида туғилган. Ўрта мактабни тугатгач, Тошкент авиация заводига ишга кирди. Совет Армияси сафида ўз бурчини адо этиб, яна қадрдон коллективига қайтиб келди. 1971-1973 йилларда у Тошкент трактор заводида созловчи слесарь бўлиб меҳнат қилди.

Мана, 17 йилдирки, у Тошкент ГРЭСида ишлаяпти. Раҳимжон қозон трубина цехининг катта машинисти. Коллективда ҳурмат қозонган, жамоат ишларида фаол қатнашади. Уни ГРЭС партия комитети секретарлигига сайлашди.

Ўз касбини ардоқлаётган ишчи умр йўлдоши Меҳри Эргашева билан тўрт фарзандни тарбияламоқда.

Суратда: Р. Аглиулин ҳамкасблари даврасида.

В. МОЛГАЧЕВ сурати.

Депутатликка номзод нуқтаи назари

МЕН ИШЛАМАСАМ, СЕН ИШЛАМАСАНГ, ТУРМУШИМИЗ ҚАНДАЙ ФАРОВОН БЎЛСИН

● Учқудуқ районидаги «Мингбулоқ» совхози бош чўпони, Ўзбекистон ССР халқ депутатлигига номзод Жалғас Ойхўжаев яқинда Москвада бўлиб ўтган ишчилар синфи, деҳқонлар, инженер-техник ходимлар вакилларининг Бутуниттифоқ кенгашида қатнашди.

Кўп йиллардан бери ўз касбини ардоқлаб келаётган тажрибали чўпонни фақат чорвачилик муаммолари эмас, балки мамлакатимизнинг бугуни ва эртаси ҳам ташвишга солмоқда.

ҚАДИМДА Сулаймон исмли подшо ўтган экан. Унинг хазинасидаги дуру жавоҳир, олтину кумушларнинг ҳисобига етиб бўлмас экан, фоний дунёдан насибаси узилиб, қазо фурсати етгач, подшо уч ўғлини олдига чақириб насиҳат қилибди:

«— Болаларим, мана, видолашув пайти ҳам келди. Сизларга ягона ўгитим шу: — эрта туриб, кеч ётинглар. Бирор кунингиз меҳнатсиз ўтмаса, кам бўлмайсизлар».

Афсуски, беҳисоб молу дунёга ишонган фарзандлар ота насиҳатини тезда унутишиб, таралла бедодга берилишибди. Орадан ҳеч қанча вақт ўтмасдан оға-иниларнинг киярга кийими, еярга овқати қолмабди. Меҳнат қилиш чималигини билмаган ноқобил фарзандлар ноилож тиланчилик билан кун кечира бошлашибди.

Етиб еганга Сулаймоннинг хазинаси ҳам чидамас, деган гап ўша пайтлардан қолган бўлса керак. Мен бу афсонани шунчаки эслаганим йўқ. Зеро, унинг мағзида, тубида теран ҳаётий ҳақиқат ётибдики, бугунги кунда ҳар биримиз ҳар сонияда бунга амин бўлаётибмиз.

Оддий чўпонман. Кўп муаммоларнинг мағзини тўғри чақолмаслигим мумкин. Лекин дунёнинг ишларини бепоён чўл шамоли чиниқтирган қалбим, онгим билан идрок этишга қодирман. Бир нарсага аминман. Митингбозлик билан иш битмайди. Ишлаш керак, ишлаш. Ҳамма ўз жойида, ҳалол ва сидқидилдан меҳнат қилса, барча орзу-умидлар рўёбга чиқаверади. Бир кун жанжал бўлган жойдан қирқ кун барака кетади, дейдилар.

Келинг, дўппини ерга қўйиб ўйлаб кўрайлик. Нима, биз, чорвадорлар ва пахтакорлар воркуталик шахтёр ёки вильнюслик ишчига қараганда яхши яшаяпмизми? Бизнинг жумҳуриятимизда йиллаб ечимини кутаётган социал-иқтисодий муаммолар йўқ, дейсизми? Биргина Оролнинг ўзи ҳозир халқ бошига қандай мусибатлар солмоқда. Пахтакорнинг аҳволига қаранг. Оғзига эрк берганлар унинг бошига қанча-қанча таъна-маломатлар ёғдиришмаяпти. Бу муносабатлар билан пахтакор руҳан эзилса ҳам ўзини меҳнат билан овутмоқда. Фидойилик, саховатпешалик бўлса, шунчалик бўлар-да.

Тўғри, маъмурий-буйруқбозлик услуби бугунги инқирозга сабаб бўлди. Буйруқ бериб ўрганганлар ҳозир ҳам ўз мавқеларини қўлдан бергилари келмаяпти. Москвадаги кенгашда ўртоқ М. С. Горбачев таъкидлаб ўтганидек, ошкоралик, демократия уларга хуш келмаяпти. Ҳа, уларга қарши курашиш керак. Бироқ бу курашиш митингларда бир-бирига қўлини пахса қилиб гапириш ёки иш ташлашлардан иборат бўлмаслиги керак-да. Ҳамма нарсанинг отаси — меҳнат. Яхши ишлайлик-да, меҳнатнинг қадрига етайлик. Маҳсулотни тўғри тақсимлайлик. Ана ўшанда меҳнаткашнинг гарданида ўтирган текинхўр-текинтомоқлар юзага қалқиб чиқаверади.

Ўтган хўжалик йили Бухоро областида, қўйингки, бутун жумҳуриятимизда пахта кампанияси даврида бўладиган «Ҳа бўл, ҳа бўл»ларга сира ҳожат йўқлигини кўрсатди. Терим пайтида бирорта корхона, муассаса ва мактаб ёпилгани йўқ. Пахтакорлар бор ҳосилни ортиқча ташвишсиз ўз кучлари билан териб олишди. Агар пахтанинг ҳақиқий харид нархи белгиланса, имоним комилки, пахтакор ўз даласига хашарчи тугул ҳатто паррандани ҳам киритмайди.

Биз эл-юртни ким боқиб, ким кийинтираётганини унутиб қўйгандик. Ва ниҳоят қишлоққа, қишлоқ аҳлига эътибор амалда рўёбга чиқмоқда. Деҳқон қайтадан ерга меҳр қўймоқда. Ўйлайманки, уч-тўрт йилдан сўнг ҳамма нарса изга тушиб кетади. Дастурхонимизга қут-барака, турмушимизга рўшнолик киради.

Совхозимиз Қизилқум марказига жойлашган. 36 мингдан зиёд қўй боқамиз. Йилига давлатга 17 минг дона қоракўл тери, 70 тоннадан зиёд жун, 550 тонна гўшт топширамиз. Бу ишлар осонлик билан битаётгани йўқ. Чўпонлик машаққатини билмайдиган одам кам бўлса керак. Ҳолбуки, ана шу соҳада ишлаш бизнинг чекимизга тушган экан, начора, чидаймиз.

Чорвачилик маҳсулдорлигини ошириш учун қуйидаги муаммоларни ҳал қилиш керак деб ўйлайман:

— биринчидан, ёзи 50 даража иссиқ, қиши 30—40 даражали қаҳратон бўладиган саҳрода чўпонлар ота-боболаридан қолган ўтовларда яшашга мажбурлар. Осмонга пайдар-пай ракеталар учираётган пайтимизда чўпонлар учун ихчам ва қулай кўчма уйлар тайёрлаб бермаслик инсофдан бўлмаса керак:

— иккинчидан, областимиз қишлоқларида ишга яроқли, лекин тақдир тақозоси билан бекор юрган одамлар кўп. Уларни ишга жалб этиш учун жойларда ҳом ашёни қайта ишлайдиган кичик корхоналар қуриш лозим;

— учинчидан, қоракўл териси ва жун учун ишлаб чиқариш шароитларини ҳисобга олган ҳолда табақаланган харид нархи белгилаш зарур. Жунни олиб кўрайлик. Бир тонна жуннинг харид нархи 9 минг сўм, бироқ ундан 55 минг сўмлик гилам тўқилади. Яъни, фойданинг асосий қисми қайта ишлаш корхоналарида қолади. Чўпонларнинг моддий манфаатдорлигини ошириш мақсадида маҳсулотни экспорт қилишдан «Бухоро—қоракўл» фирмасига тушадиган валюталарнинг маълум қисмини хўжаликларга бериш зарур, деб ўйлайман.

Хуллас, ҳозир мамлакатимиз қайта қуриш, янгиланиш даврининг энг мураккаб ва оғир даврини бошидан кечирмоқда. КПСС бошлаб берган янгиланиш йўлидан олға бориш лозим. Ўтмишни қоралашни, айбдорларни ахтаришни бас қилайлик. СССР халқ депутатлари съездида қабул қилинган туб иқтисодий ислоҳот вазифаларини амалга ошириш учун оддий колхозчидан тортиб то министргача ҳалол меҳнат қилиши, фидойилик кўрсатиши лозим. Виждонан ўз бурчини бажариш учун эса ҳеч қандай капитал маблағ, моддий ва маънавий ресурс талаб қилинмайди.

Яхши яшаш учун яхши ишлаш керак, холос.

Ж. ОЙХУЖАЕВ,
Учқудуқ районидаги «Мингбулоқ» совхози бош чўпони.
Бухоро области.

● ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИНИНГ ҲАРАКАТ ДАСТУРИ: КЎЗДА ТУТИЛГАН ВАЗИФАЛАР ҚАНДАЙ БАЖАРИЛМОҚДА?

Фарғона области кооператорлари ўтган йилни яхши натижалар билан якунладилар. Аҳолига савдо хизмати кўрсатиш сифати юксалди. Пландаги 786 миллион сўм ўрнига, деярли 810 миллион сўмлик савдо хизмати кўрсатилди.

— Ўзбекистон Компартияси ҳаракат дастурида аҳолига савдо хизмати кўрсатишни замон талаблари даражасига етказиш кўзда тутилган, — дейди область матлубот жамиятлари союзи правлениесининг раиси А. Йўлдошев. — Дарҳақиқат, магазинлар пештахталарига қараб қайта қуришнинг бориши ҳақида мулоҳаза юритишга мойил одамлар ҳам бор. Лекин уларни ҳам тушуниш керак. Шу боис биз матлубботчилар ишимизни янгича ташкил этишга, савдони ташкил этишнинг турли усул ва формаларидан фойдаланишга ҳаракат қиляпмиз. Анчадан буён шу усулда ишлаб келаётган эди. Ўтган йилдан бошлаб савдо дўконларини ижарага бериш ҳам синаб кўриляпти. Фарғона районидаги Аввал қишлоғида жойлашган 34-саноат моллари магазини ижарага берилганига бир йил бўлди. Натижа чакки эмас. Унда сотувчи товар реализация қилишда оддий магазин сотувчисига нисбатан кўпроқ манфаатдор бўлади. Бу эса харидор билан муомалани яхшилашга, дўконга кетадиган харажатларни иложи борича камайтиришга, товарлар сифатини доимо яхши сақлаб туришга ундаши тайин.

Матлубботчилар шаҳар корхоналари билан ҳам яхши алоқа ўрнатмоқдалар. Фарғона шаҳридаги йирик корхона — механика заводи маъмурияти билан область матлубот жамиятлари союзи правлениеси ўртасида тузилган шартномага мувофиқ матлубботчилар

ХИЗМАТ ЯХШИЛАНАВЕРАДИ

Областда дарҳақиқат, бу соҳада анчагина ишлар қилинди. Ўтган йили область қишлоқларида 25 та янги типовой магазин ишга туширилган эди. Шу билан бирга янги 750 га яқин кундалик эҳтиёж моллари дўконлари ҳам очилди. Дафъатан ҳайратланасан киши: ахир қанақасига бир йилда шунча дўкон қуриш мумкин? Гап шундаки, кооператорлар бу дўконлар қурилишига бир тийин ҳам сарфлаганлари йўқ. Дўконлар одамларнинг хонадонларида очилди. Қишлоқ магазинлари колхоз ёки совхознинг марказида жойлашган бўлади. Марказдан 1-5 километр олисдаги маҳаллалар аҳолисига бу бирмунча ноқулай. Бироқ ҳар бир маҳаллада дўкон қуришнинг иложи йўқ-ку. Кооператорлар бунинг ҳам йўлини топдилар. Республикада биринчилардан бўлиб Фарғона қишлоқларида уй дўконлари очила бошлади. Асосан пенсионерлар ва ижтимоий фойдали меҳнатда банд бўлмаган уй бекалари ўз иморатларининг бир хонасини дўкон учун бўшатиш, ўзлари эса сотувчи вазифасини ўташга рози бўлдилар.

Бундай дўконлар маҳаллий комитетлар билан келишилган ҳолда, махсус санитария ва гигиена назорати остида очилди. Дўконларнинг иш режими қатъий эмас. Зеро, маҳалла аҳли кун бўйи, зарур бўлса тунда ҳам бу ердан харид қилавериши мумкин. Уларга план белгиланмаган. Ҳар бир сотувчи ўз имкониятига қараб зарур молларга буюртма беради ва сотади.

Уй дўконларини ун, гуруч, қанд, чой, ёғ каби маҳсулотлар билан узлуксиз таъминлаб туриш учун уларга махсус экспедиторлар бириктиб қўйилган. Ҳар бир дўкон ойига 600 сўмдан 2 минг сўмгача савдо қилади. Бу албатта жуда оз. Лекин аҳоли кооператорларнинг ташаббусидан жуда хурсанд. Масалан, Ёзёвон районидаги Чўли гулистон қишлоғида яшовчи Н. Тожибоева уй дўконидан энг яқин давлат магазинигача 3 километрдан ортиқ масофа бор. Эндиликда маҳалла аҳли арзимаган нарса учун узоққа бориб овора бўлмайди. Охунбобоев районидаги Оқтепа қишлоғидан Т. Султонова, Олтиариқ район Ғайрат қишлоғидаги М. Ҳапизоваларнинг уй дўконлари хизматидан ҳам аҳоли мамнун.

Область матлубот жамиятларида ижара пудратини ривожлантиришга алоҳида аҳамият бериляпти. Матлубот жамиятларига қарашли барча бўрдоқичилик корхоналари завод ишчиларига гўшт, сабзавот, мева-чева етказиб берадилар. Бевосита завод территориясининг ўзида арзон нархларда савдо қиладиган пунктлар ташкил этилди. Ишчиларнинг узоғи яқин бўлди. Завод эса матлубботчилар учун зарур бўлган темир пештахталар, кичик-кичик тайёр дўконлар, бошқа керакли ашёлар тайёрлаб беришни ўз зиммасига олди. Ўзаро ҳамкорлик илк самараларини бермоқда.

Фарғоналиклар ҳозир жаҳон бозорига чиқиш йўлларини излашяпти. Ўтган йилнинг охирларида анчагина ҳаракатлардан сўнг область матлубботчилари чет эл мамлакатлари билан тўғридан-тўғри савдо алоқалари ўрнатиш ҳуқуқини қўлга киритишди. Ҳозирнинг ўзида Япония, Испания, ГФР ва қатор Шарқ мамлакатлари билан ўзаро коммерция муносабатлари пайдо бўлди. Чет элга Фарғона замини неъматлари, пилла, чорвачиликдаги иккиламчи маҳсулотлар, саноат молларининг айрим турлари юбориляпти. Кооператорлар узоқни ўйлаб аҳолига экономикани ривожлантиришга фойда келтирадиган ишлар қилишяпти.

Масалан, Олтиариқ район матлубот жамияти Афғонистоннинг «Бедил» фирмаси билан алоқа ўрнатди ва шу фирма орқали 500 дона япон тикув дастгоҳи сотиб олди. Мана шу дастгоҳлар асосида Олтиариқда «Шаҳноз» трикотаж фабрикаси ишга тушди. Ҳозирнинг ўзида бу фабрика маҳсулотларига талаб катта. Чунки улар сифат жиҳатидан чет эл товарларидан қолишмайди. Ўтган йили худди шу район матлубботчиларининг Бутуниттифоқ социалистик мусобақасида биринчи ўринни олганликлари ҳам бежиз эмас. Областга Белгиядан монтаж қилиб ўрнатилишга тайёр ғишт заводи, Швейцария—Болгария қўшма фирмаси «Интеррад»дан эса иккита консерва заводи олинди. Олтиариқда ҳам Италия лицензияси бўйича консерва заводи қуришга ҳозирлик кўриляпти. Бу эса сабзавот, мева-чева маҳсулотларини қайта ишлаб, экспортга чиқаришдан ташқари янги иш жойларини ташкил этиш имконини яратяпти.

Ҳа, матлубботчилар Ўзбекистон Компартияси ҳаракат дастурини амалга оширишда фаол кўмаклашишга интилмоқдалар.

А. ИБОДИНОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

Чет элларда

НЬЮ-ЙОРК:

КУЭЙЛ СССРДАГИ ҚАЙТА ҚУРИШ ТЎҒРИСИДА

АҚШ вице-президенти Д. Куэйл Эй-би-си телекомпанияси мухбири билан суҳбатда шундай деди: Мен президент Ж. Буш сингари СССРдаги сиёсий ўзгаришларда муваффақиятларга эришилишини истардим. «Горбачев ислоҳотларни бошлаб берди, — деди Куэйл. — Биз унга муваффақият тилаймиз. Бироқ, унинг олдида машаққатли йўл турибди».

Қўшма Штатларнинг СССРдаги сепаратчилик ҳаракатига нисбатан муносабати тўғрисидаги саволга жавоб қайтариб, вице-президент, жумладан бундай деди: «Раис Горбачев олдида жиддий муаммолар турибди. Шундай вазиятда қандай иш кўриш кераклиги тўғрисида унга гапиришимизнинг ҳожати йўқ. Биз тинч намойишлар тарафдоримиз. Биз ўз фикрини изҳор этишни истаётган кишилар томонидамиз. Бу ошкораликка тўла мос келади. Бироқ ана шу чегаралардан чиқиб, территориал бутунлик ҳақида ва ҳоказолар тўғрисида гапира бошлар экансиз, ўйлайманки, биз чегараларни белгилаш ёки ўзгартириш билан шуғулланишга киришмаслигимиз керак. Биз бунга аралашишни истамаймиз».

●

ВАРШАВА:

СЎЛ КУЧЛАРИ ПАРТИЯСИ

Польша сўл кучлари партияси таъсис конгрессининг делегатлари қизғин мунозаралар натижасида унинг номини Польша Республикасининг Социал-демократик партияси деб тасдиқладилар. Партиянинг низоми ва дастурий декларацияси ҳам қабул қилинди.

Ҳужжатда, жумладан, бундай дейилади: сўл кучлар партияси Польшани социал адолат шароитида яшайдиган эркин, тенг ҳуқуқли кишилар ватани деб билади ва демократик социализм бунга кафолат бериши лозим. Конгресс ҳуқуқий давлат, парламент демократияси ва кўп партияли система шароитида ривожланадиган кучли граждан жамияти барпо этилишини ёқлаб чиқди.

●

НОРОЗИЛИК БИЛДИРИЛДИ

СССРнинг Польшадаги элчиси В. И. Бровиков Польша Республикаси Ташқи ишлар министрлигида давлат секретари Б. Кульский ҳузурида бўлиб, унга СССРнинг Краковдаги бош консулхонасига безориларча қилинган ҳужум муносабати билан Польша ҳукуматига кескин норозилик билдирилган нотани топширди.

СССР элчихонаси Польша маъмурларига мурожаат этиб, Польшадаги совет ваколатхоналари хавфсизлигининг муносиб даражада бўлишини таъминлашни талаб қилишга ўзини ҳақли деб ҳисоблайди. У СССРнинг Краковдаги бош консулхонасига ҳужум қилишда айбдор бўлган шахслар муносиб жазоланади, деб умид қилади.

●

ЖЕНЕВА:

КОМИССИЯ СЕССИЯСИ

Женевадаги Миллатлар саройида 29 январда БМТ инсон ҳуқуқлари комиссиясининг 46-сессияси очилди. Мазкур комиссия БМТнинг гуманитар соҳадаги ишларнинг аҳволини кўриб чиқиш билан шуғулланувчи асосий ташкилотларидан биридир.

Сессия қатнашчилари инсон ҳуқуқлари тўғрисидаги халқаро фактларга риоя қилишга оид ҳамда кўпгина бошқа долзарб муаммоларни муҳокама қиладилар.

(ТАСС).

ЖОНАЖОН ВАТАН БЎЙЛАБ

● МОСКВА

«СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг экологик асослари» — 29 январь куни пойтахтда очилган семинар ана шундай номланади. Семинарни СССР Табиатни муҳофаза қилиш давлат комитети, Давлат бош экологик экспертизаси ва ЮНЕСКО ҳомийлигидаги Экология соҳасидаги таълим системалари халқаро маркази уюштирди.

● ЛЕНИНГРАД

Совет ва Ғарбий Германия монтажчилари «Ленмясокомбинат» бирлашмасида атиги бир неча ой ичида автомат-заводни ишга туширдилар. 29 январь куни корхона магазинларга ўз маҳсулотининг дастлабки туркумини жўнатди. «Гевика» фирмаси билан ҳамкорлик натижаси ана шундай бўлди. Кунига 30 тонна колбаса маҳсулотлари ишлаб чиқариш қувватига эга бўлган корхонада икки сменада олти оператор хизмат қилади.

● ИВАНО—ФРАНКОВСК

«Карпати» бирлашмасида «Амфитон П—4020» плейерлари ишлаб чиқарила бошланди. Аппаратлар нархи улар наушник ёки ихчам стереофоник колонкалар билан жиҳозланишига қараб 100 сўмдан 160 сўмгачадир. Бу йил корхона мамлакат савдо тармоғига 165 мингта «Амфитон» етказиб беради.

● МИНСК

Ленин номли бирлашмада радиодозиметрлар ишлаб чиқарила бошланди. Ускуна рақамли индикацияси бўлган микрокалькуляторга ўхшаб кетади. У нурлар оқими кучи ва зичлигини, шунингдек озиқ-овқат маҳсулотлари ҳамда турли буюмлар юзаси радионуклидлар билан қай даражада ифлосланганлигини ўлчайди. Бу йил ўн мингга яқин чўнтак радиодозиметри савдога чиқарилади.

(ТАСС).

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фармони

ЎРТОҚ В. А. ЧЖЕННИ ЎЗБЕКИСТОН ССР МАҲАЛЛИЙ САНОАТ МИНИСТРИ ЭТИБ ТАЙИНЛАШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми қарор қилади:

Ўртоқ Виктор Анатольевич **Чжен** Ўзбекистон ССР маҳаллий саноат министри этиб тайинлансин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
М. ИБРОҲИМОВ.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Л. БЕКҚУЛБЕКОВА.

Тошкент шаҳри,
1990 йил 30 январь.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фармони

ЎРТОҚ У. А. АБДУРАЗЗОҚОВНИ ЎЗБЕКИСТОН ССР МАТБУОТ ДАВЛАТ КОМИТЕТИНИНГ РАИСИ ЭТИБ ТАЙИНЛАШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми қарор қилади:

Ўртоқ Убайдулла Аббосович **Абдураззоқов** Ўзбекистон ССР матбуот давлат комитетининг раиси этиб тайинлансин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
М. ИБРОҲИМОВ.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Л. БЕКҚУЛБЕКОВА.

Тошкент шаҳри,
1990 йил 30 январь.

Мактабда ўзбек тилини ўқитишга бағишланган конференция

● 30 январь куни Тошкентда бўлиб ўтган илмий-амалий конференция Ўзбекистон ССРнинг Давлат тили тўғрисидаги Қонунни амалга ошириш доирасида мактабларда ўзбек тили ва адабиётини ўқитиш муаммоларига бағишланди. Конференцияда республика педагогика жамиятининг аъзолари, илмий-тадқиқот институтларининг олимлари, олий ўқув юртлари ва мактабларнинг ўқитувчилари иштирок этдилар.

— Ўзбекистон ССРнинг Давлат тили тўғрисидаги Қонун қабул қилинганлиги мактабларда ўзбек тили ўқитиш принципларини қайта кўриб чиқишни талаб этади, — деди республика педагогика жамиятининг раиси, Низомий номли Тошкент педагогика институтининг профессори Б. М. Мирзааҳмедов. — Конференциядан мақсад — педагогик кучларни мувофиқлаштириш, ўзбек тилини ўқитишда янгича ёндашувларни шакллантириш, мавжуд дастурий ҳужжатларни, ўқув-методик қўлланмаларни қайта кўриб чиқиш ва янгиларини ишлаб чиқишдан иборат.

Конференция иштирокчилари миллий, ўқитиш рус тилида олиб бориладиган ва аралаш мактабларда ўзбек тилини ўқитишни тубдан яхшилашга қаратилган тавсияномалар қабул қилдилар.

(ЎзТАГ).

Партия турмуши: ошкоралик, демократия ва миллий муносабатлар

КПСС Марказий Комитетининг 1989 йил сентябрь Пленумида тасдиғини топган муҳим ҳужжат—партиянинг миллатлараро муносабатлар юзасидан ҳаракат дастури миллионлаб кишиларнинг қалб муддаосини ифодалаб берди. Шу асосда аниқ, дадил қадамлар қўйила бошланди. Жумладан, Ўзбекистонда ҳам кўзга ташланадиган катта ва муҳим ишларга қўл урилди. Албатта, буни халқ қўллаб-қувватлади ва қувватлаётир.

Ўзбекистон ССР халқ депутатлари ва маҳаллий Советлар депутатлари сайлови муносабати билан Ўзбекистон Компартиясининг ҳаракат дастури ҳамда Марказий Комитетнинг республикада ижтимоий-сиёсий вазиятни барқарорлаштириш юзасидан қабул қилган қарорида миллатлараро муносабатларнинг нозик, муҳим қирралари ҳақида ҳам сўз борди. Жумладан, шошма-шошарлик, жанжал-тўполон, бир ёқламалик, юзакичилик, жиззакилик билан бу масалаик оқилона ҳал этиш мушкуллиги асослаб берилди. Ҳамма жойда, ҳамма масалада интизом билан иш кўрилсагина мақсад равшанлашади ва амалга кўчади. «Совет Ўзбекистони» газетаси редакцияси Самарқанд область партия комитети билан биргаликда ўтказган давра суҳбатида ана шу ҳақда сўз борди.

Суҳбатда партия ходимлари, олимлар, норасмий уюшмалар, жамоатчилик вакиллари қатнашдилар.

Давра суҳбатини Самарқанд область партия комитетининг секретари Фароғат Шукурова олиб борди. Қуйида ана шу суҳбатнинг қисқача баёнини эътиборингизга ҳавола этамиз.

МАҚСАДЛАР МУШТАРАК

«Совет Ўзбекистони» газетаси редакцияси ва Самарқанд область партия комитетининг ҳамкорликдаги давра суҳбати

Ф. ШУКУРОВА: — Самарқанд азалдан байналмилал вилоят, дўстлик ва қардошлик маркази, биродарлик юрти. Машҳур Ипак йўли ҳам Мароқандда туташган, дунёдаги биринчи давлат ҳам илк бор шу ерда вужудга келган, Ўрта Осиё халқларининг инқилобий уйғониши ҳам Самарқанд билан боғлиқ. Демоқчиманки, бу ерда асрлар давомида ўзбеку тожик, эронию, туркман, яҳудий ва араб... қўйингки, ўнлаб миллат вакиллари ёнма-ён яшаб келганлар. Бугун ҳам Самарқандда юздан зиёд миллат вакиллари истиқомат қилишади, ишлашади.

Аммо, очиғини айтганда, биз турғунлик деб атаётган йилларда баъзан билиб, баъзан билмай кўпгина миллатлар маданияти, маърифати, анъаналарига жиддий путур етказилди. Айни пайтда ўзбек миллатининг ҳам бу борадаги бой хазинаси кўмиб юборилди. Маълумки, ҳамма нарсани ҳам бузиш осон, тузиш эса мушкул. Йигирма-ўттиз йиллар давомида бузилган, йўқотилганни эса бир-икки йилда тузиш, қаддини ростлаш ақл бовар қилмайдиган иш. Бунинг устига қайта қуриш билан баробар ваъдабозлик ҳам яшаб келган кейинги йилларда амалий тадбирлар сезилмай қолди. Энди ҳар бир муаммо, масала қадамба-қадам амалга оширилмоқда. Бу хусусда, мана, тожик миллати намояндаларидан бири, Самарқанд илмиётининг кўзга кўринган олими, дорилфунун профессори Ботирхон Валихўжаевдан эшитсак яхши бўларди.

Б. ВАЛИХЎЖАЕВ: — Албатта, муаммолар кўп. Бироқ биз қилинган ишни инкор этмаймиз. Буни халққа айтишимиз, тушунтириб беришимиз керак. Чунки бугун Самарқандда турли давраларда ўтирсангиз, тўйга борсангиз, кўча-қўйдаги суҳбатларга қулоқ тутсангиз, ҳар хил миш-мишларни эшитасиз. Кимдир ўзбеклар ва тожиклар ўртасида низо пайдо бўлганмиш деса, яна кимдир «Самарқанд» ва «Бирлик» норасмий уюшмалари келишмаётган экан, охири бахайр бўлсин-да, дейди. Бу энг аввало, ахборот етишмаслиги, одамларга бор ҳақиқатни айтмаслигимиз оқибатидир...

Б. УРДАШЕВ, область партия комитети идеология бўлими мудири: — Домла, бу борада менимча, матбуот ходимларининг ҳам айблари бор. Биз ҳар бир учрашув, суҳбат, анжуманга уларни таклиф этамиз. Бир неча маротаба область «Ленин йўли» ва «Ленинский путь» газеталари раҳбариятига бу хусусда тавсия ҳам бердик. Лекин ўзларини четга тортишади.

Б. ВАЛИХЎЖАЕВ: Мен қилинган ишларга батафсил тўхталмоқчи эмасман. Аммо тожик миллати манфаатларини ҳимоя қилувчи «Самарқанд» уюшмаси вакили Аслиддин Қамаров шу ерда ўтирибдилар. У киши шу ҳақда, уюшманинг мақсадлари хусусида гапирсалар керак. Мен эса шуни айтмоқчиманки, барча мавжуд муаммоларни кимдир келиб ҳал қилиб бермайди. Ўзимиз ҳамфикр, ҳамдард, ҳамжиҳат бўлиб, унинг ижросини таъминлашимиз мумкин.

А. ҚАМАРОВ: — Ботирхон домланинг сўзлари тўғри. Кейинги вақтда Самарқандда тожик тилида ижод қилувчи кишиларнинг шеърлари тўпланиб, «Гулдастаи Самарқанд» китоби юзага келди. Ўзбекистон телевидениеси тожик тилида эшиттиришлар тайёрлай бошлади. 12 та район газетасида тожик тилида чиқадиган саҳифа қарор топди. Яқин кунларда «Овози Самарқанд» область газетаси ташкил этилади, деган умидбахш руҳ билан яшаяпмиз. Самарқанд ва Бухородаги институтларда, қатор техникумларда тожик тилида ўқитиладиган қўшимча ва янги группалар очилди...

Ф. ШУКУРОВА: — «Ҳақиқати Ўзбекистон» газетаси рўзнома бўлгани ҳаммага аён. Ҳозир «Союзпечать»нинг область бўлими Тожикистон билан шартнома тузган. Турли газета ва журналлар оляпмиз. Самарқандликлар дўконлардан «Совет Тожикистони», «Газети муаллимон», «Коммунисти Тожикистон», «Комсомоли Тожикистон» газеталари ва журналларини олиб ўқиш имкониятига эга бўлдилар, Чўпонота массивида Душанбе телекўрсатувларини олиб узатувчи станция ишга тушди. Бу иш яна ҳам давом этади. Ўзбекистон ССР Алоқа министрлиги олдига жиддий вазифалар қўйилган, улар ҳам ишга киришганлар.

Областда бугун 25 та тожик мактаби, 33 та тожик-рус ва ўзбек-тожик тилларида сабоқ бериладиган мактаблар ишлаб турибди. Биргина 1988-1989 ўқув йилида 12 та тожик синфи очилди. Бултур ҳам синфлар ана шунчага кўпайди.

А. ҚАМАРОВ: — Фароғат Абдуллаевна, шу ўринда бир қатор факультетларда давлат қабул имтиҳонлари тожик тилида олинганини ҳам таъкидлаш жоиздир. Ўзбекистон ССР Халқ таълими министрлиги қошида тожик тили кенгаши иш бошлаши баробарида министр 360-буйруққа имзо чекди. Унда СамДУ тожик тили ва адабиёти бўлими факультетга айлантирилиши ҳақида сўз боради. Ана шу сингари катта ишлар амалга оширилди.

Ҳ. ХУДОЙҚУЛОВ: — Самарқанд давлат бирлашган тарихий архитектура ва музей-қўриқхонаси директори: — Дарҳақиқат, бугун одамлар гапбозликдан безиб қолишди. Уларга амалий иш билан ибрат бўлишимиз керак. Ҳали ҳам мачитларнинг бузилиши ҳоллари учраяпти. Тарих борасида саводсизлик касали кучайиб боряпти, Бу область газеталари мисолида ҳам сезилиб қоляпти. Газеталаримиз ҳаётдан орқада қолиб кетди. Одамларни фидойилик руҳида тарбиялашга эътибор қилмай қўйдик.

Б. ВАЛИХЎЖАЕВ: — Бу хусусда гап очиб яхши қилдингиз. Менинг ҳам фикрларим бор эди. Биз бугун араб ва форс тилларини ўрганайлик, деб кўп гапиряпмиз. Аммо ҳамма жойда бу ёзувларни ўргатадиган пулли курслар очилди. Пулли борлар билан бирга пули йўқлар ҳам бор. Улар нима қилади? Нега энди тарихимиз, маданиятимиз йўлида фидойилик қилишимиз мумкин эмас. Наҳотки, фарзандларимизнинг тарихга бўлган назарини равшанлаштириш учун пулли курслар керак? Қани бизнинг ватанпарварлигимиз?

Ф. ШУКУРОВА: — Дарвоқе, дорилфунун олимлари бу ишда ибрат кўрсатишлари мумкин. Ахир, инқилоб йилларида саводхонлик мактабларида фидойилар ишлашган. Қанча одамлар ўз ҳисобларига сабоқхоналар очишган.

Б. ВАЛИХЎЖАЕВ: — Биз эса масала қўйишга ўргандик. Биласизми, жамоатчилик асосида «Самарқанд қомуси»ни тайёрлашга киришгандик. Ўнлаб олимлар пули йўқлиги учун тегишли мақолаларни ёзиб бермаётирлар. Ватанга муҳаббат шу даражада сохталашиб кетганми?

Ҳ. ХУДОЙҚУЛОВ: — Бу ҳам миллий масала. Биз Ватанни севишни баландпарвоз гапга айлантириб қўйгандик. Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳафтанинг маълум бир кунида ўқувчиларни тарихий обидаларни кўришга бепул олиб келиш ҳақида қарор қабул қилди. Аммо шунга ҳам эътибор бермаяпмиз. Бугун биз халқларни ажратадиган гаплардан ўзимизни тийиб, ана шу хусусда бош қотиришимиз зарур. Яхши бўларди, «Юлдузча» нашриёти тарихимизни ўзида ифодалаган обидаларни болаларга содда қилиб ҳикоя этувчи китоблар чиқарса...

А. ҚАМАРОВ; — Шу ўринда мен бир нарсага аниқлик киритишни истардим. Айрим одамлар «Самарқанд» уюшмаси автоном область ташкил этилишини сўраяпти, деб бизни айблашмоқда. Йўқ, биз ҳам бу фикрга қаршимиз. Биз Самарқанд ва Бухорода яшовчи тожикларнинг маданий-миллий автономияси ҳақида гапирганмиз. Бу эса мактаб, газета ва ҳоказоларни ўз ичига олган ва деярли ҳаммаси ҳал этилмоқда. Қолаверса, ўзбек тили ҳақидаги қонун лойиҳасида айрим чекланишлар бор эди. Аммо бизнинг талабларимиз инобатга олинди. Қонунда таклифларимиз ўз ифодасини топди.

Биз бирор миллатнинг манфаатига қарши эмасмиз. Ўзбеклар билан эса бизни ажратиш мумкин эмас. Баъзан Душанбе, Москва, Ленинградда ўртоқларимиз шу хусусда сўз очишади. Биз дарров уларга зарба берамиз. Чунки биз қўшилиб кетган, ака-ука, ёр-биродар халқмиз. Дўстлигимизга соя ташламоқчи бўлган айрим зиёлинамо шахслар илгари ҳам бўлган, бугун ҳам бор, эртага ҳам бўлади. Улар кўланка сингари юраверадилар. Гап унга вақтида зарба беришда. Гап ҳақиқий дўстликни мустаҳкамлашда. Низо келтириб чиқарувчилар эса ана шу дўстликнинг ҳасадгўйларидир.

Л. ҚАЮМОВА, Самарқанд шаҳар ижрокоми раисининг муовини: — Дарҳақиқат, шундай. Бугун қайси бир самарқандликнинг хонадонига кирманг, албатта, дўстлик, қон-қардошлик риштаfavларига дуч келасиз. Ёр-биродарлар, ака-ука бўлиб кетиш миллатни йўқотиш эмас. Бугун ўзбек миллати қайта қад ростлаётган, маданияти, маърифати хазинасининг юмилиб қолган кўзларини очаётган экан, бу на руслар, на тожиклар манфаатига зиён келтирмайди. Аксинча, киши ўз миллати ва маданиятини қадрласа, демак бошқаларга ҳам ҳурмат билан қарайдиган бўлади.

Яна шуни ҳам айтмоқчиманки, бугун Самарқандда турли миллатларнинг маданий марказлари вужудга келаяпти. Масалан, Панжоб маҳалласида тарихий аҳамиятга молик мадрасада «Эронийларнинг миллий-маданий маркази» очилди. Ҳа, бу марказга айнан шундай ном берилди. Бу ерда никоҳ уйи, кутубхона, отахонлар хонаси, этнографик музей, бадиий ҳаваскорлик, араб ва форс тили тўгараклари бўлади. Умуман, эронийларнинг тарихи, маданияти, анъаналари шу ерда ўз ифодасини топади. Ҳозир тожик, корейс ва бошқа миллатларнинг маданий марказларини очиш ҳақида ҳам бош қотириляпти.

Республикамизда ўзбек тилига давлат мақоми берилгани катта воқеа бўлди. Самарқандда деярли барча боғча-ясliларда тарбия рус тилида олиб борилар эди. Ҳали ҳам ўзбек группалари жуда оз. Шу сабабли ўзбек мактаблари ҳам оз, ҳатто марказда йўқ ҳисоби. Энди бу тарихий қусурни тузатишимиз керак.

Б. НАМОЗОВ, «Бирлик» уюшмаси область бўлимининг вакили: — Биз экология, соғлиқни сақлаш, ижтимоиёт муаммоларини кўтариб чиқяпмиз. Айни пайтда ҳамма соҳада демократияга эришув зарур. Чунки демократия иқтисодиёт истиқболининг калитидир. Биз ҳар қандай низоларга қаршимиз. Ҳокимият билан мақсадларимиз муштарак. Фақат одамларнинг тарихга, маданиятга муносабатида инқилоб ясаш керак. Юқорида тарих борасидаги саводсизлик ҳақида гап борди. Ахир шу пайтгача ўзбеклар тарихини ким ўрганди? Уни ўрганишга эҳтиёж йўқ эди. Мана, ниҳоят, ҳақиқат юзага чиқмоқда.

А. ҚАМАРОВ: — Шу ўринда тўғрисўзлик ҳақида ҳам тўхталишимиз жоиздир. Таассуфки, ғалати рапортлар баъзан ишимизга путур етказяпти. «Коммунист» журналининг ўтган йил 8-сонида Самарқандда тожик тилида область газетаси чиқа бошлади, деб ёзилди. Бу ҳақиқатга хилоф бўлиши билан бирга кўпчиликни ранжитди. Ёки ёзувчи Темур Пўлатов «Московские новости» газетасидаги мақоласида Самарқанд районининг Жумабозор қишлоғидаги жанжал-тўполонларни тожик ва ўзбеклар ўртасидаги можаро, деб талқин қилди. Келмасдан, кўрмасдан, билмасдан кўр-кўрона муносабат билдириш жуда ёмон. Ахир Жумабозорда тожиклар яшашмайди. Бу ерда ер устида жанжал бўлган. Хўш, Тожикистондаги, бошқа жойдаги ҳаммиллатларимиз бундай нохолис мақолаларни ўқишгач, бизнинг аҳволимиз мушкул, деб ўйлашлари табиий-да!

Н. ОСТОНОВ, область партия комитетининг инструктори, шоир: — Биз яқинда Тошкентда Ўрта Осиё республикаларидан келган ҳамкасбларимиз, журналистлар билан бирга икки ҳафта таҳсил олдик, тажриба алмашдик. Шу ерда тожик дўстларимиз, биз кўп нарсадан бехабармиз, деб айтишди. Самарқанд шаҳар ижроия комитети Рўдакий ёдгорлиги қурилиши ҳақида қарор қабул қилгани, шаҳар партия, совет органларида ишлаётганларнинг 40 фоизидан зиёди тожиклар экани, ҳатто айрим партия органларида деярли тожиклар ишлаши ҳақидаги далилларни улар қувониб тингладилар.

А. ҚАМАРОВ: — «Боғишамол» варақаси тожик тилида чиққанда, ҳатто тожик телевидениеси орқали кўрсатилган эди. Мана энди «Самарқанд» варақаси тўрт тилда чиқяпти. Шаҳар партия комитети ва ижрокоми, комсомол тасарруфидаги бу варақада асосий ўрин тожик тилидаги мақолаларга ажратилмоқда.

Ф. ШУКУРОВА: — Мен яқинда олтита олий ўқув юртига ўтган йил қабул қилинган ёшларнинг қайси миллатга мансублигини ўрганиб чиқдим. Чунки, бу борада ҳам камситишлар бўляпти, деган эътирозлар айтилганди. Дорилфунунга ўтган йил 815 нафар ўзбек йигит-қизлари қабул қилинган. Тожиклар 102, руслар 120 нафардир. Медицина институтида 634 ўзбек, 16 рус, 36 тожик ва бошқа миллат вакиллари бултурдан бошлаб таҳсил олишяпти. Педагогика институтида руслар 25 киши бўлса, тожиклар 131 нафардир. Умуман, бу хусусда камситилиш, қандайдир чеклаш бўлиши мумкин эмас, бунга йўл ҳам қўймаймиз.

«Самарқанд» уюшмаси қўйган масалалардан бири паспортларни қайси миллатга мансублигига қараб қайта кўриб чиқишдир. Бу хусусда биз юқори органларга мурожаат қилганмиз. Масала Иттифоқ миқёсида яқин орада кўриб чиқилса керак. Кейин, Самарқанд районида чиқадиган «Шарқ тонги» газетаси муҳаррири Н. Зайниевнинг ўз вазифасига совуққонлиги масаласи бир неча марта кўтарилди. Область партия комитети буни ўрганиб чиқди. Ҳақиқатан ҳам, газета (бир саҳифаси тожик тилида чиқади) жуда кашшоқлашиб, вақтдан орқада қолишида унинг муҳаррири Н. Зайниевнинг хатолари жиддийдир. Самарқанд район партия комитетига бундан тегишли хулоса чиқариш зарурлиги айтилди.

Ҳозирги кунда Ўзбекистон ва Тожикистон алоқалари доирасида Самарқанд — Панжикент, Самарқанд — Душанбе дўстлик кунлари ўтказилиши одат тусига кирди. Самарқандликлар Абдураҳмон Жомий юбилейини улуғ шодиёна сифатида нишонладилар. Лоҳутий номли тожик театри гастроллари зўр олқиш олди. Бошқа тадбирлар ҳам дўстлик риштaларини мустаҳкамлашга хизмат қилаётир. Энг асосийси, халқ бу тадбирларни катта хурсандчилик билан кутиб олмоқда. Айрим норозилик гап-сўзлари фақат саноқли кимсалар орасидагина юрибди.

А. ҚАМАРОВ: Дарҳақиқат тўғри. Оддий халқ дўст-биродар бўлиб яшаяпти. Биз эҳтиросларга берилиб, ана шу дўстликка раҳна солмаслигимиз керак. Буни барча зиёлилар, баландпарвоз гап қилиб юрган айрим кишилар ҳам тушуниб, англаб олишлари зарур. Ақл-идрок, тафаккур билан иш тутилсагина силжиш бўлади.

Б. НАМОЗОВ: — Юқори ташкилотларга ёзилаётган айрим хатларда ўзбеклар миллатчиликда айбланмоқда. Бунга нима дейсиз?

А. ҚАМАРОВ: Бизнинг уюшмамиз, қолаверса, халқимиз ҳам бундай фикрдан мутлақо йироқ. Биз фақат бурноғи йили республика партия раҳбарияти берган кўп ваъдаларнинг аксарияти бажарилмаганлигини айтаяпмиз, холос. Ўзбек халқига келганда эса такрор айтдик, бизни ҳеч ким ажратаолмайди, бир одаммиз.

Ҳ. ХУДОЙҚУЛОВ: — Халқимизнинг мана бу сўзига қулоқ тутинг: ота-онанг ўлса-ўлсин, ёру-дўстинг ўлмасин. Бунинг замиридаги улуғ ҳикмат маъғзини чақиб олмоқ керак.

Б. НАМОЗОВ: — Албатта-да. Регистонни иккига бўлиш мумкин эмас: бу ўзбекники, бу тожикники, деб. У яхлит ҳолида ҳаммамизнинг муқаддас меросимиз. Улуғ даҳоларни ҳам бўлиш, меники, сеники қилиш фақат халқлар орасига низо солади, холос. Аксинча, уларни биргалашиб ўрганишимиз, ардоқлашимиз зарур.

Б. ВАЛИХЎЖАЕВ: — Мирзо Бобурнинг сўзлари бунга далил: «Ҳар кимдан яхши фойда қолғон бўлса, онинг бирлан амал қилмоқ керак. Агар отанг ёмон иш қилғон бўлса, яхши бирла бадал қилмоқ керак». Шундай экан, бизнинг елкамизда катта масъулият бор. Минг йиллар давомида шаклланган дўстликка путур етказиб қўймайлик, уни асраб-авайлаб, фарзандларимизга, келажакка етказишимиз лозим.

Ф. ШУКУРОВА: Шундай экан, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг республикада ижтимоий-сиёсий вазиятни барқарор сақлаш юзасидан қабул қилаётган тадбирлари жуда муҳим ва айни кераклидир. Миллий масала, миллатлараро муносабатлар — гулдай, кўнгилдай нозик. Ўйламасдан айтилган ҳар қандай гап, билиб-билмай йўл қўйилган хато ҳаракат унга дарз етказиши мумкин. Неча йиллар давомида бу хусусда ҳатто сўз очишга журъат топилмас эди. Партиянинг ўзи ана шундай журъат ва дадиллик кўрсатди. Қолган гап ақл-идрок билан, шошмасдан, хато қилмасдан иш олиб боришдадир. Бунда эса уч-тўрт кишининг фикрига эмас, халқнинг гапига таянмоқ зарур. Ўшандагина ҳақиқат букилмайди, адолат тарозиси бузилмайди...

Суҳбатни «Совет Ўзбекистони» мухбири Ж. МАМАТОВ ёзиб олди.

МЕҲНАТ КОЛЛЕКТИВЛАРИДА

МУСОБАҚАНИ ҚИЗИТИБ

●Кундалик рўзғор маҳсулотлари турларини кўпайтириш енгил саноат корхоналари ишчи-хизматчиларининг шарафли бурчидир. Улар элга манзур, сифатли маҳсулот тайёрлаш учун мавжуд имкониятлардан самарали фойдаланишмоқда.

Жиззахдаги устки трикотаж буюмлари тўқиш фабрикасида ишчи Ҳолида Маъмурованинг номини ҳурмат билан тилга олишади. Пешқадам ишчи юқори натижаларга эришмоқда. У корхона жамоат ҳаётида ҳам қатнашаётир. Суратда: ишчи Ҳ. Маъмурова.

● «Изланганга толе ёр» деганларидек, бу корхона ишчилари хўжалик совуни тайёрлашни йўлга қўйишди. Бир кунда 2 тонна шундай маҳсулот ишлаб чиқарилмоқда. Ой мобайнида эса савдо шоҳобчаларига 40 тонна совун жўнатиш режалаштирилган.

Бухоро гўшт комбинати техник фабрикат ишлаб чиқариш цехида хўжалик совуни тайёрланаётир. Бу сурат шу корхонада олинган: ишчи Т. Турсунов ва «Зарафшон» меҳмонхонаси ишчиси Ш. Ҳафизов навбатдаги ишларни маслаҳатлашмоқдалар.

У. ҚЎШВОҚОВ ва Ҳ. ҚУРБОНОВ суратлари.

Озарбайжон ва Арманистондаги вазият

Боку, Нахичеван АССР, Тоғли Қорабоғ автоном областида, бошқа регионларда турмуш тобора изга тушиб бормоқда. Республика пойтахтида ўнлаб корхоналар, жамоат транспорти, хизмат муассасалари тўла ҳажмда ёки қисман ишлаб турибди. 26 Боку комиссари номидаги нефть-газ қазиб чиқариш бошқармасининг меҳнатчилари ўн кунлик танаффусдан кейин кон-қудуқларни тубдан ва ер остида ремонт қилишга киришдилар.

— Кечқурунга бориб 20 тага яқин кон-қудуқ қайта тикланди, — деди, нефть-газ қазиб олиш бошқармасининг бошлиғи К. Керимов. — Фақат шу кон-қудуқларнинг ишга туширилиши билан аҳвол бутунлай ўнгланмайди, албатта. Чунки январь ойининг ўтган ўн кунлиги мобайнида коллектив 10 минг тоннадан кўпроқ ёқилғини қазиб чиқармади. Ҳозир конларимиздаги ҳамма кон-қудуқларнинг салкам учдан бири, яъни 650 та тебранма станок ремонттталаб бўлиб турибди ва уларда техника етишмайди. Уларни ишга тушириш учун камида уч ой зўр ғайрат билан ишлаш керак бўлади.

Ҳозир «Кировнефть», «Азизбековнефть» нефть-газ қазиб олиш бошқармаларида ва тармоқнинг бошқа меҳнат коллективларида ҳам аҳволни ўнглаб олишга, нефть қазиб чиқаришда январь ойида йўл қўйилган қолоқликни тугатишга интилиш борлиги сезилиб турибди. «Азнефть» ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори А. Жафаровнинг ТАСС мухбирига айтишича, тушунтириш ишлари олиб борилмоқда, мураккаб вазиятдан чиқиш учун аниқ-равшан чора-тадбирлар биргаликда белгиланмоқда.

Запасдаги жангчилар тузган ташкилотнинг аъзолари Бокунинг турли районларида ҳуқуқ-тартиботни таъминлашда ҳарбий хизматчиларга ва ҳуқуқни ҳимоя қилиш органларига ёрдам бермоқдалар. Хонлар районида қурол-яроқларни ихтиёрий равишда топшириш давом этмоқда. Ўтган кеча-кундуз давомида ўқ отиладиган 112 та қурол, шу жумладан 48 та автомат ва пулемёт ҳамда ёндирувчи аралашма солинган 495 та шиша топширилди ва тортиб олинди.

Қочоқларнинг жўнаб кетиши камаймоқда. Аҳоли орасида рўй берган воқеаларнинг ҳақиқий сабабларини тушуниш, осойишта турмушга қайтиш муддаоси кучаймоқда.

Шу билан бирга экстремист гуруҳлар ҳали ҳам ҳарбий маъмурларнинг, партия ва совет органларининг, барча соғлом кучларнинг корхоналар, транспорт, ўқув юртлари, оммавий ахборот воситалари ишини қайтадан бошлаш ва таъминлаш соҳасидаги чора-тадбирларига тўсқинлик қилишга уринмоқдалар. Иш ташлашни давом эттиришга чақирувчи варақалар тарқатилмоқда. Озарбайжон темир йўлида юк ортилган 188 та состав тўхтаб турибди.

«Шаҳарнинг барча аҳолисини иғвогарликка учмасликка, миллатчиликнинг ҳар қандай кўринишларига кескин зарба беришга, миш-мишлар тарқалишига ва ваҳимага йўл қўймасликка чақираман, — деб таъкидланади Боку ҳарбий комендантининг мурожаатномасида. — Одамларнинг ҳис-туйғуларидан ғаразли мақсадлар йўлида фойдаланишга уринишлар, осойишта ишламоқчи бўлган кишиларга ҳар қандай зуғум қилиш нақадар тез тўхтатилса, бокуликлар шу қадар тезроқ бемалол яшай бошлайдилар».

29 январда Озарбайжон Компартияси Марказий Комитетининг биносида оммавий ахборот воситаларининг вакиллари учун матбуот конференцияси бўлиб ўтди, уни республика Компартияси Марказий Комитетининг секретари Р. Я. Зейналов ўтказди.

Озарбайжон ССРнинг Тоғли Қорабоғ автоном областидаги вазият мураккаблигича қолмоқда. 29 январда бошланган иш ташлаш бу ердаги аҳволни баттар ёмонлаштирмоқда.

Совет Армияси ва ички қўшинлар қисмларининг куч-ғайрати билан Степанакерт-Шуша-Лочин-Горис автомобиль йўли очилди ва ундаги тўсиқлар олиб ташланди. Степанакерт-Лочин маршрутида автомобиль қатнови бошланди. Давлат хавфсизлиги органлари «ўзини ўзи мудофаа қилиш отрядлари» деб аталган отрядларнинг экстремистик кайфиятидаги 13 раҳбари ва ташкилотчисини қўлга олди, улар узоқ вақт мобайнида миллатлараро адоватни кучайтиришга ва СССР Олий Совети Президиумининг қарорларини бажаришга тўсқинлик қилишга уриниб келган эдилар.

Арманистон ССРда Арманистон билан Нахичеван АССРнинг чегара районларидан қуролли отрядларни олиб кетиш соҳасида эришилган битимни бажариш давом этмоқда, Ереванга, зилзила содир бўлган районларга озиқ-овқат, ёқилғи, қурилиш материаллари етказиб беришдаги узилишлар сабабли келиб чиққан ижтимоий-иқтисодий беқарорлик эса вазиятни чигаллаштирмоқда.

Республикада илгари жангарилар босиб олган танк, пиёдаларнинг жанговар машинаси, бронетранспортер, 8 та ўрмаловчи ва ғилдиракли машина, дўл тарқатувчи учта тўп 28 январь куни тортиб олинди.

Фаол сиёсий ва маъмурий чора-тадбирлар натижасида чегара қўшинлари Озарбайжон ССРнинг бутун участкасида давлат чегараси муҳофазасини амалда тиклаб олдилар. Мамлакатга яширинча қурол-яроғ келтириш йўлидаги уринишлар даф қилинди. 26-28 январь кунлари белгиланмаган жойларда чегарадан ўтишга уринган 400 га яқин киши ушланди. Яширин йўл билан олиб ўтилмоқчи бўлган 6 та тугундаги контрабанда моли, салкам 2 миллион Эрон риали миқдоридаги пул, 300 та тилла танга, бошқа қимматбаҳо буюмлар тортиб олинди.

Умуман маҳаллий аҳоли, жамоат ташкилотлари чегарадаги тартибга риоя этилишини таъминлашга ёрдам бермоқда.

(ТАСС).

АРМАНИСТОН ССР ДАВЛАТ ХАВФСИЗЛИГИ КОМИТЕТИДА

ЕРЕВАН, (Арменпресс — ТАСС). Арманистон ССР Давлат хавфсизлиги комитети республика пойтахтида қилган шошилинч ҳаракатлар натижасида жуда хавфли жиноятчи Р. Симонян қўлга олинди. У 1946 йилда туғилган, Ереванда яшайди. Р. Симонян Волгоград шаҳрида бўлганида ташкил этган жиноятчи гуруҳ зўравонлик қилиб, товламачилик билан шуғулланган.

Р. Симонян Кавказорти республикаларидаги вазият кескинлашганлигидан, шунингдек жиноятчилар дунёсидаги кенг алоқаларидан фойдаланиб, Ереванга келган, хусусий уйларда яшириниб юрган.

Республика Ички ишлар министрлиги органлари билан ҳамкорликдаги ҳаракатлар натижасида жиноятчи қўлга олинди. Ундан ўқ-дорилар ва қора дорилар тортиб олинди. Қўлга олиш чоғида Симонян ўзини давлат хавфсизлиги органлари гўё Озарбайжонга мажбуран жўнатиб юборишга қасд қилганликлари туфайли яширинишга мажбур бўлган ватанпарвар сифатида кўрсатишга уринди.

Арманистон ССР Давлат хавфсизлиги комитетининг раиси, генерал-майор В. Г. Бадамянц умумий аҳволни шарҳлар экан, республика чекистлари Кавказортидаги мураккаб сиёсий ва иқтисодий вазиятдан фойдаланишга уринаётган жиноятчиларга қарши қатъий кураш олиб бораётганликларини айтди. Қурол сотиб олаётган жиноятчи гуруҳлар тўғрисида аниқ маълумотлар бор. Жиноятчилар ватанпарварлар ниқоби остида ҳаракат қилаётган вазиятнинг жуда хавфли эканлигини англайдиган вақт келди. Одамлар буни тушунишмоқда.

Ҳозир республикада илгари тортиб олинган қуролларни қайтариб олиш жараёни бораётганлигини айтиб ўтишни хоҳлардим. Бироқ, деди генерал сўзини давом эттириб, асосан силлиқ стволли милтиқларни топшираётганликларига эътиборни қаратмоқчи эдим. Афсуски, жанговар қуроллар одамларнинг қўлида қолмоқда. Бу эса ташвиш уйғотади.

● *Мулоқот*

Ўзбошимчалик

Редакцияга кунига келиб турган хатларнинг аксариятини шикоят ва аризалар ташкил қилади. Уларнинг муаллифлари кўпгина ҳолларда мансабдор шахсларнинг ўзбошимчалиги сабабли ҳақ ишни юзага чиқаролмай сарсон бўлаётганликларини куйиниб ёзишади. Қўлимиздаги мана бу мактуб ва унга билдирилган мутахассис мулоҳазаси фикримизга далил бўлиши мумкин.

— Мен Оқдарё районидаги «Янгиқўрғон» пахта тозалаш заводига қарашли «Оқдарё» пунктида қарийб ўн йилдан бери слесарь бўлиб ишлайман,— деб ёзади Т. Тошназаров.— Ана шу давр мобайнида бирон марта ҳам маъмурий ёки интизомий жазо олмаганман. Ўзимга юклатилган вазифаларни виждонан адо этиб келяпман.

Ўтган йилнинг 16 октябрь куни 1-зона товаршуносига пунктга келтирилаётган пахтани жиддий текширмасдан қабул қилманг, деб айтдиму, балога қолдим. Орадан икки кун ўтгач, директор буйруғи билан мен ишдан бўшатилдим. Мен бу жазони нотўғри, деб ҳисоблаб, фикримни исботловчи ҳужжатни тақдим қилишим мумкин.

Редакция агросаноат комплекси ходимлари касаба союзи Оқдарё район комитетининг раиси М. Усмонов имзолаган қуйидаги мактубни ҳам газетхонлар эътиборига ҳавола қилишни лозим топди. Унда жумладан шундай дейилади:

«Оқдарё» пахта тайёрлаш пункти ишчиси Т. Тошназаров агросаноат комплекси ходимлари касаба союзи Оқдарё район комитетига мурожаат қилиб, завод маъмурияти уни қонунсиз равишда ишдан бўшатганлигини кўрсатиб, ушбу масалани ҳал қилишда ёрдам беришликни сўраган. Текшириш жараёнида қуйидагилар аниқланди:

Буйруқда айтилишича, Т. Тошназаров 1989 йил 18 октябрь куни ички меҳнат тартибини бузганлиги учун ишдан бўшатилган. Буйруққа асос қилиб, завод меҳнат коллективи кенгашининг 1989 йил 18 октябрдаги қарори олинган. Аммо ушбу буйруқда Ўзбекистон ССР Меҳнат қонунлари кодексининг қайси моддасига асосланилганлиги кўрсатилмаган. Иккинчидан, ички меҳнат тартибини бузганлиги учун меҳнат шартномасини бекор қилишда ишчи ёки хизматчига илгари ҳам интизомий ёки жамоат жазо чораси қўлланилган бўлиши шарт эди. Учинчидан, касаба союз комитетининг ишчини бўшатиш ҳақида расман розилиги олинмаган. Тўртинчидан, меҳнат коллективи кенгашига шартномани бекор қилиш ваколати берилмаган. Ана шулардан келиб чиққан ҳолда Т. Тошназаров ўз ишига тикланиши ва мажбуран ишламаган кунлари учун иш ҳақи олиши керак.

Кўриниб турибдики, бу ерда ишчининг ҳуқуқлари бузилган. Редакция Оқдарё район ижроия комитетидан масалани оқилона ҳал этишда амалий ёрдам беришни сўрайди.

ХАТЛАР ВА ОММАВИЙ ИШЛАР БЎЛИМИ.

Экиш мавсумига ҳозирланайлик

ИШ ҚУРОЛИНГИЗ СОЗМИ?

Пахта ҳосилини исрофгарчиликка йўл қўймай қисқа муддатда териб олишни хоҳласангиз «зангори кема»ингизни ўзи тозаланувчи таркибий шпиндель билан жиҳозланг!

Маълумки, 1983—1985 йилларда пахта териш машиналарининг самарадорлиги турли сабабларга кўра кескин пасайиб кетган эди. Бу эса техника кучига нисбатан ҳар хил асоссиз, ноўрин гапларнинг илдиз отишига олиб келди. Бироқ ўтган йилги йиғим-терим натижалари бундай нотўғри тушунчаларга ўрин йўқлигини кўрсатди. Ўтган мавсумда ҳар бир машинада терилган пахтанинг ўртача миқдори республикамиз бўйича 100 тоннани, Тошкент, Сирдарё областларида 105-110 тоннани ташкил қилди. Қиёсий натижалар ҳам кейинги йилларда техникадан фойдаланиш кўлами кенгаётганлиги, унинг самарадорлиги ошаётганлигидан далолат бермоқда. Масалан, 1987 йилда пахтанинг 42, 1988 йилда 50, ўтган йили эса 53 фоизи машиналар ёрдамида териб олинди.

Демак, асоссиз гап-сўзлар барҳам топди. Бунга механизаторларимизнинг техникага бўлган муносабати ўзгарганлиги сабаб, десак хато қилмаган бўламиз. Шунингдек, ўтган йилги мавсумда таркибий шпинделли пахта териш машиналарининг кўпроқ ишлатилгани ҳам муҳим роль ўйнади.

Галдаги вазифа эса ҳозирданоқ пахта териш машиналарини янги мавсумга шайлаб қўйишдан иборат. Чунки, машиналарнинг бенуқсон, соз ва сифатли ишлаши унга бугунданоқ пухта тараддуд кўришни талаб қилади. Терим аппарати ишчи қисмларини тозалаш, мойлаш, шпинделлар, чўткали планкаларини ГОСТга риоя қилган ҳолда барабандан ажратиб, ремонт корхонасига жўнатиш лозим.

Ҳозир кўпчилик хўжаликларга маълумки, Тошкент илмий маркази ташаббуси билан Ўртаовул ремонт-механика заводи қошида махсус илмий-техника кооперативи ишлаб турибди. Бу кооператив биринчи навбатда пахта териш машинасининг чўткали планкаси ремонтига катта аҳамият беряпти. Ўтган йили кооператив 600 минг чўткали планкани ремонт қилиб, хўжаликларга арзон нархда, яъни 60 тийиндан сотди. Янгиси эса 83 тийин туради. Энг муҳими, бу ишчи қисмларни олиш қатъий лимитлаштирилган. Шунингдек, бу ерда ўзи тозаланадиган таркибий шпинделни ремонт қилиш технологияси ҳам йўлга қўйилди.

Шу туфайли хўжалик раҳбарлари, техника ремонтига масъул ва мутасадди кишилар ремонтталаб эҳтиёт қисмларни махсус яшикларга солиб, зудлик билан «Пахта» кооперативига жўнатишлари керак.

Техника ҳамиша доимий қаровга ва тўғри муносабатга муҳтож. Аммо баъзи жойларда унга нисбатан совуққонлик билан қаралмоқда. Масалан, кўпинча чўткали планкалар ажратгичдан уриб чиқарилмоқда. Натижада планканинг сирти пачоқланиб, ремонт сифатига ва суръатига салбий таъсир қилмоқда. Шунингдек, аппаратдаги шпинделларга махсус мойлар суркаб ёки сепиб қўйиш лозим. Негаки таркибий шпинделнинг пахтани илиб олувчи қисмидаги тишлари хром билан қопланмаган. Акс ҳолда шпиндель тишлари занглаб, мустаҳкамлиги пасаяди.

Ҳозир пахтакорларимиз бу йилги ишларини режалаштираётган пайт. Режаларнинг нақадар пухта ва истиқболлилиги айни пайтдаги тадбиркорликка ҳам боғлиқ. Шу туфайли механик-ҳайдовчилар, колхоз ва совхоз раҳбарлари ҳозирданоқ омилкор ва тадбиркор бўлишлари талаб қилинади

Қ. ИНОҒОМОВ,
Тошкент область партия комитети ва Ўзбекистон ССР Фанлар академияси қошидаги илмий марказ раиси ўринбосари.

АСТОЙДИЛ ҒАЙРАТ БЎЛГАЧ...

Айни кунларда республикамизнинг кўпгина пахтакор хўжаликларида кўклам экиш мавсумига пухта ҳозирлик кўрилмоқда. Зеро ерларни яхши созлаган, техникани тайёргарлик чизиғига келтириб, уни синовдан ўтказиб қўйган хўжаликлар мўл ҳосилга пухта замин тайёрлайдилар. Сирдарё область Пахтакор районидаги «Самарқанд» совхозида ҳам бу ишлар кўнгилдагидек бажарилаётир. Ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш бўйича анчагина ишлар қилинди. Деҳқон қаноти бўлган техника ремонтига ҳам астойдил киришилди. Бугунги кунда хўжаликнинг марказий ремонт устахонасига борган кишининг кўзи қувнайди. Бу ерда техникани мавсумга созлаш ишлари авжида. Ремонтчилар ўртасида социалистик мусобақа яхши йўлга қўйилган. Меҳнат беллашувида ҳамиша Абдураҳмон Альбеков ғолиблар қаторида. Илғорларнинг шижоати туфайли шу кунгача мавжуд 75 та чопиқ тракторининг 65 таси, 35 сеялка, 18 чизель сифатли ремонт қилиниб, мавсумга шайлаб қўйилди.

Суратларда: 1. Мусобақа илғори Абдураҳмон Альбеков (ўнгда) билан совхоз бош инженери Асадулло Тоғаев; 2. Тайёр ҳолга келган техника воситалари.

У. ҚЎШВОҚОВ суратлари.

• Ёзувчи мулоҳазалари

ҲАММАМИЗГА ДАХЛДОР

• Депутат—сайловчиларнинг мухтор вакили
• Халқ иродаси буюк куч
• Янги сайлов янгича турмуш тарзидир

Мақолани «Қай ниятлар билан депутат қилиб сайлаймиз ва нима мақсадда депутат бўладилар?», деган саволларни ўртага қўйиш ва бу сўроқларга ўз жавобларимизни айтишдан бошламоқчиман.

Депутатларни республиканинг бирон кори-хайрига ярасин, оғирини енгил қилсин, шуҳратига-шуҳрат қўшсин, зарурат туғилганда шон-шавкатини ҳимоя қилсин, деган мақсадда сайлаймиз.. Хўш, депутатлар халқ талабига яраша эл-юртга хизмат қилаётирларми? Афсуски, кўпчилигининг фаолияти суст. Шунинг учун бўлса керак, Грузия, Украина, Белоруссиялик депутатларнинг «Правда», «Известия», «Литературная газета», «Советская культура» ва бошқа марказий газеталардаги чиқишларидаги дадилликдан руҳланасан киши, уларга ҳавасинг келади. Улар ўз халқларининг иродасини ифодалайдилар-да! Демак, уларга депутатлик халқ номидан гапириш ҳуқуқини бериши билан бирга халқ фикрини ифодалаш масъулиятини ҳам юклар экан. Шундай бўлиши ҳам керак!

Урушда жанг қизигани сайин кимнинг қанақалиги маълум бўла борганидай, қайта қуриш кучайгани сайин фахрий депутатларнинг ҳам қанақалиги маълум бўлиб қолаётир. «Ўзбекистон ССР...» деган муқаддас калима билан бошланувчи депутатлик даражаларига ҳақиқатан ҳам кимлар муносиб эканлиги равшанлашмоқда. Республика номидан иш юритаётган депутатларнинг кимлиги ва қандай фаолият кўрсатаётганлигига бефарқ қарашга ҳаққимиз йўқ. Буни инсонлик бурчимиз тақозо этади. Лекин ҳаммасини депутатларга ҳавола қилиб, ўзимиз четда қолишимиз ҳам адолатдан эмас. Ўзимиз ҳам эл-юрт кунига ярашга интилайлик.

Қайта қуриш даврининг ҳали матбуотда айтилмаган ва жамоатчилик томонидан эътироф этилмаган янги ва мураккаб жиҳати пайдо бўла бошладики, бу СССР халқ депутатлариаро мусобақадир. Эндиликда депутатлик вазифасини қўл кўтариб тушириш билан адо этиш даври орқада қолиб кетди.

Афсуски, турғунлик йилларининг айрим устунлари ҳамон амал курсиларида ўтирибдилар, турли обрўли комиссияларга, бюроларга, кенгашларга, правлениеларга ва шу кабиларга ҳақиқий ва фахрий аъзо бўлмоқдалар, чунки улар устамонлик қилиб, қиёфаларини ўзгартириб, қайта қуриш либосини кийиб олганлар, лекин ботинан ҳамон ўша-ўша бойхўжанинг таёғи! Оролга гўр қазиганларнинг айримлари эндиликда Оролни қутқариш комиссиясининг аъзолари бўлиб олганликлари ақли расо, лекин соддадил кишиларни — оддий сайловчиларни ҳушёрликка чақиради.

Депутат — сайловчиларнинг фавқулодда ва мухтор вакили. Депутат — халқ арбоби, сайловчиларнинг иродасини ифодалайдиган расмий шахс. Бас, иродамизни депутатларимизга қўш қўллаб топширар эканмиз, уларнинг шахсиятини ҳам, ниятини ҳам билишимиз лозим.

Депутатлар адабий тилимизни, минг асрлик адабиётимиз, ўзига хос, ҳам нурли саҳифаларга, ҳам фожиали онларга тўлиб-тошган тарихимизни, халқимизнинг бугунги аҳволи ва орзу-умидларини чуқур билган, унинг оғирини енгил қилишга бел боғлаган фидокорлар бўлишини истардик. Сайлаган одамларимиз ўзимиздан лоақал бир поғона юқори бўлсинлар, ана шунда улар халққа етакчилик қила оладилар, биз юракдан уларга эргашамиз, «Ўзимизнинг депутатимиз» дея иззат-икром қиламиз. Ҳа, депутатларимиз ўзимиздан ҳар жиҳатдан лоақал бир поғона юксак бўлсинлару, лекин ўзимиздан жудаям олислаб кетмасинлар. Халқ дардини ўз дардлари деб билсинлар, шу дард билан, халқ ташвиши билан яшасинлар.

Янги сайлов янгича турмуш тарзи демакдир. Келгуси беш йиллик турмуш тарзининг қандай бўлиши сайлаган депутатларимизга кўп жиҳатдан боғлиқдир. Демак, тақдиримизнинг келгусида қандай бўлиши маълум маънода депутатларимиз қўлида экан. Бунинг учун биз улардан фаоллик, куюнчаклик, масалаларни муҳокама қилишда масъулият ва фидойиликни талаб этайлик.

Бир вақтлардаги хизматлари эвазига бугун ҳам ўшандагидай иззат талаб этиш даври ўтиб кетди. Тўғри, илгариги хизматларни унутиб юбориш инсофдан эмас. Бунинг учун тегишли ҳурмат кўрсатиш лозим, албатта. Лекин муайян унвонлар ёки катта-катта ишларда ишлаб келган шахсларга баҳо беришда уларнинг бугунги фаолияти талабга жавоб бера оляптими, эртанги янада кучли талабларни эплай оладими, деган нуқтаи назардан қараш даркор. Шу фикрдан келиб чиқиб, турли бадиий ва илмий кенгашлар, таҳрир ҳайъатлари, комиссиялар, бюролар, коллегиялар, правление ва шу кабиларни назардан ўтказиш, қайта тузиш қайта қуришнинг узвий қисмидир. Токи баҳо берувчи, тасдиқловчи ва маъқулловчи группалар фаолияти қайта қурилмагунча, қайта қуришда олға силжиш ва юксалиш амримаҳол.

Мутахассис навқирон бўлса-да, лекин руҳан кечаги кун — турғунлик даврининг одами бўлиши мумкин. Мутахассис ўрта яшар ёки кекса бўлишига қарамай, руҳан бугунги кун кишиси бўлиши мумкин, хуллас, бирор кишига баҳо беришда унинг фаолиятига қараб иш тутиш керак.

1989 йилнинг 26 мартида биринчи бор сайловда қатнашдик. Тўғри, совет кишилари бундан илгари кўп марта сайлов қутилари ёнига яқин борган эдилар. Лекин у сайловларни ҳақиқий сайловлар деб бўлмасди. Ҳамма нарсани ўз оти билан атасак, у сайловлар аслида овоз беришдан бошқа нарса эмас эди. Сайловчиларнинг ҳаммаси сайловда қатнашди, номзодлар юз фоиз депутат қилиб сайландилар, деган хулосавий гаплар аслида сохта эди, ошириб, қўшиб-чатиб ёзилган бўларди. Бироқ бу сохтакорликка кўпчилик лоқайд қарарди, фақат ёлғон гапиришгина эмас, балки ёлғонни тинглашга ҳам одатланиб кетган эдик. То шу пайтгача депутатликка номзод бўлдингми, демак, депутат бўлдим, деб ҳисоблайверишинг мумкин эди. Ҳамма гап рўйхатда эди, рўйхат тузувчиларнинг ҳимматида эди.

Йилнинг биринчи фаслидаги сайлов ленинча демократияга асосланган сайлов системаси сари қўйилган илк қадам бўлди, дейиш мумкин. Сайлов демократияси ҳамма учун баробар тегишлидир. Менимча, ҳар бир округда сайлов бюллетенига иккита ва ундан кўп номзод киритилиши энг одил ва мақбул йўлдир. Қизиқарли жойи шундаки, 26 мартдаги сайловда миллий-территориал сайлов округларида сайланмай қолган кишиларнинг муайян қисми бирдан -бир номзод эдилар. Бу нарса ўз номзодини сайловга қўйиш борасида киши ким бўлиши, қайси лавозимда ишлашидан қатъи назар, жиддий бош қотириб, ўйлаб иш тутиши зарурлигини кўрсатиб турибди. Халқ хоҳиш-иродасига тенг келадиган куч йўқ дунёда. Бу ўтган сайловдан чиқарадиган сабоқларимиздан биридир. СССР Конституциясининг 34-моддасида шундай дейилади: «СССР гражданлари ўзларининг насл-насабидан, социал ва мулкий мавқеидан, ирқи ва миллатидан, жинси, маълумоти, тили, динга муносабати, машғулотининг тури ва характери, яшаш жойи ва бошқа ҳолатларидан қатъи назар қонун олдида тенгдирлар.

Иқтисодий, сиёсий, социал ва маданий ҳаётнинг ҳамма соҳаларида СССР гражданларининг тенг ҳуқуқлилиги таъминланади». Бу тенг ҳуқуқлилик сайловга ҳам тўла тегишлидир, албатта. Қонундаги «маълумоти», «машғулотининг тури ва характери» деган ибораларга эътибор беринг-а. Бу — қонун олдида академик ҳам, ёзувчи ҳам, оддий ҳунарманд ҳам, ақлий меҳнат кишиси ҳам, жисмоний меҳнат билан шуғулланувчи киши ҳам теппа-тенгдир, бир шахс ҳуқуқига эгадир, деган сўздир.

Демократия тушунчаси билан рўйхат тушунчаси ҳамма вақт ҳам бир-бирига мос келавермайди. Бўлиб ўтган сайловнинг жиддий сабоқларини чуқур англаб фаолият кўрсатишни давр тақозо этмоқда. Шу жиҳатдан олганда Ўзбекистон ССР халқ депутатлари ва маҳаллий Советлар депутатлари сайлови муносабати билан Ўзбекистон Компартиясининг ҳаракат дастурини турмушга татбиқ этиш ҳар бир сайловчи, айниқса, коммунист сайловчининг ҳозирги кундаги муқаддас бурчидир.

Ўзбекистон Компартиясининг ҳаракат дастурида таъкидланганидек «қайта қуришнинг бурилиш, ҳал қилувчи ва шу сабабли энг қийин босқичи бошланди, революцион ўзгаришлар турмушнинг энг чуқур қатламларига кириб бормоқда. Катта умумиттифоқ хонадонимиздаги капитал ремонт осон бўлаётгани йўқ. Ҳокимият тепасига чиқиб олишга интилиб, ўтиш даврининг қийинчиликларини рўкач қилиб, шундан фойдаланиб қолишга.... уринаётган кучлар пайдо бўлиб қолди».

Бундай кучларга жиддий зарба бериш ҳар бир гражданнинг, айниқса аҳолининг тушунган, оқ-қорани яхши таниган отахон, онахонларимиз — партия ва меҳнат ветеранларининг, зиёлиларнинг биринчи галдаги вазифасидир. Қайта қуришнинг бурилиш босқичи бошланган экан, шу жараёнда фаол бўлишимиз, номзодлар ичидан энг муносибларини депутат қилиб сайлашимиз лозим. Бунда СССР халқ депутатларини сайлашда орттирган тажрибамиз, Ўзбекистон ССРдан сайланган депутатларнинг маълум қисми ишончимизни у қадар оқлай олмаётгани бир сабоқ бўлсин.

Шу ўринда бир мисол келтирай. Республикамиздан 108 киши СССР халқ депутати қилиб сайланган бўлса, шулардан 34 киши, яъни учдан бир депутатларимиз аёллардир. Бу рақам эса бутун мамлакат бўйича сайланган аёл депутатларнинг салкам 10 фоизини ташкил этади. Бу аслида жуда катта сиёсий куч. Депутатларимиз ана шу имкониятдан фойдаланганларидами, республикамиздаги оналар ва болаларга доир кўпгина масалаларни, жумбоқларни ечган бўлардилар. Қиссадан ҳисса шуки, Ўзбекистон ССР халқ депутатларини сайлашда илғор ишчи ва моҳир пахтакор, машҳур олим ёки меҳрибон педагог бўлишдан ташқари уларнинг фаол ҳаётий позицияга эга бўлишига, давлат ва сиёсий арбоб бўлишига алоҳида эътибор қаратайлик. Бу йўлда Ўзбекистон Компартиясининг ҳаракат дастурига таянсак арзийди. Қайта қуриш тарафдорлари олдинги сафда бўлишлари, фаолликда бошқаларга ўрнак кўрсатишлари лозим.

Абдуқаҳҳор ИБРОҲИМОВ,
Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби.

«ДИАЛОГ» ЖУРНАЛИ ЧИҚДИ

КПСС Марказий Комитетининг «Диалог» янги ижтимоий-сиёсий журналининг биринчи сони босмадан чиқди.

Журналнинг биринчи саҳифасида КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг секретари В. А. Медведев билан суҳбат берилган. Журнал ўз ўқувчиларига «Партия ва жамият», «Сиёсий кураш», «Ғоялар ва концепциялар» ҳамда бошқа бўлимларда босилган материаллар юзасидан мунозараларда қатнашишни таклиф этади.

Ю. Соломонов «Бугун ким большевик» мақоласида партия интеллектуал кучларининг аҳволи ва қайта қуришда ижтимоий фанларнинг роли тўғрисида фикр юритади. Ю. Давидов, В. Межуев, А. Гусейнов, В. Поповларнинг мақолалари фалсафанинг долзарб мавзуларига бағишланган.

«Рўй-рост айтилган фикр» рубрикаси остидаги журналхонлар мактубларида, СССР халқ депутати Н. Травкиннинг «Ё Страсбургга, ё Рязанга хизмат қилайлик» мақоласида, журналист В. Дорофеевнинг «Вашингтон пост» газетасининг мухбири Дэвид Рэмник билан суҳбатида ўткир муаммолар тилга олинган.

КПСС Ленинград область комитети ва шаҳар комитетининг биринчи секретари Б. В. Гидаспов «Ҳаракатлар даври» суҳбатида партияни эшкакчиларнинг тарқоқ кучғайрати туфайли бир жойда айланаётган кемага қиёслайди. Куч-ғайратларни бирлаштириш ва йўл танлаш — мақоланинг асосий мавзусидир.

Л. Семинанинг «Граждан даври қонунлари асосида» тадқиқотида турли ижтимоий ҳаракатлар ва фронтларнинг позицияси тўғрисида ўқиш мумкин. Мақоланинг давоми бор.

Журнал муқовасида донецклик ёш шахтёр СССР халқ депутати Н. Ченцовнинг портрети берилган: «Иш ташлаш бўлмаслиги мумкин эди», — дейди у мамлакатнинг кўмир қазиб олинадиган районларидаги суронли воқеаларни таҳлил этар экан.

Журналхонлар эътиборига таниқли рус иқтисодчиси Н. Д. Кондратьев тўғрисидаги мақола тақдим этилган. Социолог М. Горшков «Жамоатчилик фикри йўналиши» рубрикасини бошлаб берган. Г. Каспаров билан А. Карповлар шахмат тўғрисида ва бошқа нарсалар тўғрисида фикр ва мулоҳазаларини билдирганлар. **(ТАСС).**

Сут ичамизми?

ЁКИ ҚАРШИ СУТ КОМБИНАТИ ИККИНЧИ НАВБАТИ ҚУРИЛИШИ ЧЎЗИЛИБ КЕТАЁТГАНИ ҲАҚИДА

Қарши шаҳар территорияси йил сайин кенгайиб, аҳолиси кўпайиб бормоқда. Шунга яраша хизмат корхоналарини ҳам кенгайтириш талаб этилади. 1983 йилда қурилиб фойдаланишга топширилган сут комбинати ҳозирги пайтда аҳоли талабини тўла қондира олмаяпти.

Комбинат сменада 30 тонна сут маҳсулотлари ишлаб чиқаришга мўлжалланган. Шунга қарамай, корхона раҳбарлари бутун резервларни ишга солиб, унинг қувватидан қарийб 1,3 баравар кўп фойдаланяптилар. Албатта, бу билан мақсадга эришиш қийин. Чунки совутиш қурилмаси ва термостат камераси фақат қувватдаги маҳсулотни сақлай олади, холос.

Энг муҳим муаммо бошқа томонда; область колхоз ва совхозларидан келаётган сутни тўлиқ қабул қилиб олиб, қайта ишлашнинг иложи йўқ. Ҳозир бир йилда қабул қилиниши керак бўлган 46 минг 200 тонна сутдан 25 минг тоннаси қайта ишланяпти. Қолган 21 минг тонна сут ёғи олиниб, яна колхоз ва совхозларга қайтарилмоқда. Айниқса, ёз пайтлари шунча миқдордаги сутни айрон қилиб, шаҳар савдо дўконларида сотса бўлади-ку! Аммо бу ишни ташкил қилишни савдо ташкилотлари ўз зиммаларига олишмаяпти. Бунинг оқибатида неча тонналаб сут исроф бўляпти.

Областдаги сутни қайта ишлаш учун катта-кичик шаҳарларда бир қатор тадбирлар амалга ошириляпти. Лекин бу етарли эмас. Ғузор шаҳрида 1982 йили сут заводи қурилиши бошланган эди. Сменада 3 тонна сутни қайта ишлаб, қуриқ маҳсулот тайёрлашга мўлжалланган корхона туя гўшти егандек, ҳалигача битмаяпти.

Шунингдек, Қарши сут комбинатининг иккинчи навбати қурилиши бошланганига ҳам анча вақт бўлди. Агар бу корхона тўла ишга туширилса, ҳар сменада 50 тонна сутни қайта ишлаш мумкин бўлади. Ҳолбуки, қурилиш чўзилган-

• Ташвишли сигнал

дан-чўзилмоқда. Ишга мутасадди 13-қурилиш тресги ажратилган капитал маблағни тўла-тўкис ўзлаштира олмаяпти. Бунинг устига қурилиш-монтаж ишларида сифатсизлик кўзга ташланмоқда. Тошкент темир-бетон буюмлари заводидагилар эса кўзни чирт юмиб, бу ерга «брак» материаллар юборишмоқда.

«Бирники мингга, минники туманга» деганларидек, ишлаб турган корхонанинг ёғли сутни қайта ишлашга қуввати етишмаслиги туфайли Қарши комбинати йилига 2 миллион сўмлик маҳсулотни қўлдан бой беряпти.

Яна бир муаммо: идиш ва қадоқлаш ускуналарининг етишмаслиги ҳам ишнинг белига тепмоқда. Ўтган йил бошида 1 миллион 200 минг дона 0,5 литрли, 500 минг дона 0,2 литрли банкага буюртма берилган эди. Лекин шу идишларнинг ўндан бир қисми олинди. Яшиклар билан таъминлашда ҳам узилишга йўл қўйилмоқда.

Комбинат жиҳозлари эскирганлигини ҳам таъкидлаш лозим. Шунга кўра цехларда янги асбоб-ускуналар ўрнатиш, айрим цехларни капитал ремонт қилиш зудлик билан ҳал этилиши лозим бўлган долзарб масала бўлиб турибди.

Хўжаликлардан сутни корхонага марказлашган ҳолда совутиб ташиб келтириш маҳсулот сифатини оширишда муҳим аҳамиятга эга. Бу ҳақда область партия комитети ва область ижроия комитетининг 1985 йилда чиқарган махсус қарори бор. Бироқ, мазкур қарор колхоз ва совхозлар томонидан ҳам, «Узспецмясомолавтотранс» автобазаси томонидан ҳам қониқарсиз бажарилмоқда. 1989 йилнинг ўзида мавжуд сутнинг фақат 20 фоизигина совутилган ҳолда келтирилганлигини нормал ҳол деб бўлмайди, албатта.

Шунга ўхшаш қатор муаммоларни ечиш учун областга республика қишлоқ хўжалиги давлат-кооператив комитети раҳбарлари бир неча бор ташриф буюришган эди. Лекин ҳар келганда улар «муаммони ижобий ҳал этамиз» деб ваъдани қуюқ қилишяпти-ю, амалий чоралар кўришмаяпти.

— Хуллас, муаммоларимиз кўп, — дейди комбинат директори Б. Примов. — Маҳсулотимизни Толлимаржон, Муборак каби 100 километр узоқдаги шаҳарларга мослашмаган автомашиналарда ташиш ҳам сифатга жиддий зиён етказаётганлиги бизни ғоят ташвишга солмоқда. Бундан ташқари, корхонанинг иккинчи навбатини тезроқ қуриб тугаллаш ва учинчи навбати қурилиши ҳақида ўйлаш, ишчилар учун турар жой ва бошқа маданий-маиший объектлар қурилишини тезлаштириш ҳам ҳаётий талаб.

М. КАРОМОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

МАДАНИЯТ ЯНГИЛИКЛАРИ

МУСАВВИРЛАР КЎРГАЗМАСИ

Область ўлкашунослик музейи залларида андижонлик рассомларнинг кўргазмаси ташкил этилди.

Уни Андижон бадиий-ишлаб чиқариш устахоналари ташкил этди. Кўргазмада 20 дан ортиқ ёш рассом ўз асарлари билан қатнашмоқда.

* * *

МУЗЕЙ ТАЪМИРЛАНАДИ

✦ Ўзбекистон давлат Санъат музейи залларида уни реконструкция қилиш лойиҳаларининг конкурси очилди.

Тақдим этилган лойиҳалар музей учун қийинчилик туғдираётган унинг залларини, фонди сақланадиган жойни, таъмирлаш устахоналарини қайта жиҳозлаш муаммосини ҳал этиши керак.

* * *

ШАРҚДА МАШҲУР КИЙИМЛАР

✦ Бундан икки йил муқаддам республика Моделлар уйи ҳузурида ташкил этилган Тошкент моделлар театрининг янги программаси «Моделлар калейдоскопи» деб номланди.

Программанинг бутун бир бўлими Шарқ услубида тайёрланган моделларни кўрсатишга бағишланган. Шарқда машҳур бўлган хонатласдан тикилган либосларда халқ кийимлари мавзуси жонланган.

(ЎзТАГ).

Тошкентда татарларнинг маданий-маърифий жамоат маркази

...Татар тилида тарихий мавзуларда ёзилган китобларни, бадиий асарларни, шеърий тўпламлар ва қўшиқлар тўпламларини, болалар нашрлари ва луғатларни даста-даста қилиб сотиб олишарди. Ўтган якшанба куни Тошкентда татарлар маданий-маърифий жамоат марказининг таъсис конференциясида ана шу китобларнинг савдоси уюштирилди.

Конференцияга асосан ўрта ва катта ёшдаги кишилар келишди. Лекин баъзилар болалари ва набираларини ҳам олиб келишганди.

Учрашувда ўтмишга саёҳат қилинди. Ўрта Осиё халқлари билан волга бўйи ва урал татарлари ўртасидаги қадимий дўстлик ва маданий алоқаларни эсладилар. Ўзбекистонда совет ҳокимиятининг дастлабки йилларида татар маданияти равнақи учун қандай қилиб шароит яратилганлиги ҳақида ҳикоя қилинди. Тошкентда татар тилида умумтаълим мактаблари очилган, уларнинг бирига гражданлар уруши қаҳрамони, большевик Мулланур Воҳитов номи берилган эди. Татар драма театри бор эди. Татар тилида газеталар, адабий-бадиий журнал чиқарилардi. Татар халқ уйи, маориф институти ишлаб турарди. Лекин 30-йилларда кўп татарлар — маърифатчилар, фан ва маданият арбоблари қонли қатағонларнинг қурбони бўлдилар. Ўшанда барча маданий марказлар ёпиб қўйилди.

Тарихий муқаддима ҳозир ҳаёт бўлган ва самарали меҳнат қилаётган татар халқи вакиллари, Ўзбекистон маданияти ва фани ривожига ҳисса қўшган кишилар ҳақидаги ҳикоя билан тугади.

Миллий уйғонишга интилиш кунларимизнинг ўзига хос фазилатига айланди. Бир гуруҳ ғайратли кишиларнинг ўз миллий-маданий эҳтиёжларини рўёбга чиқариш ҳоҳиши уларни янги ижтимоий тузилмани ташкил этиш юзасидан иш бошлашга ундади. Бу ижтимоий тузилма халқ анъаналари ва расм-русумларини ҳаётга қайтаришга ёрдам бериши, ўз тили, адабиёти, санъатини ўрганишга кўмаклашиши керак. Бинобарин, татарларнинг деярли ўндан бир қисми — 700 мингдан ортиқроғи Ўзбекистон ҳудудида, уларнинг икки юз мингга яқини Тошкентда ва Тошкент областида яшайди.

Ташаббускор группа кўп ишларни қилишга улгурди. «Сабан түй», «Губадия», «Она тилим-қадрдон куйларим» каби татарларнинг оммавий байрамлари ўтказиладиган бўлди. «Ўзбекконцерт» ҳузурида татар эстрада ансамбли тузилди. Татар тили курслари очилди. Тошкент шаҳри, Тошкент, Самарқанд ва Сурхондарё областларидаги ўттиз бешта мактабда болаларни ўз хоҳишларига кўра татар тилида ўқита бошладилар. Бу машғулотларни олиб борадиган ўқитувчилар учун методик семинар ўтказилди. Ўзбекистонлик ёшларнинг бир гуруҳи — республика мактаблари учун бўлажак ўқитувчилар маълум йўлланма билан Қозон педагогика институтига қабул қилиндилар.

Маданият маркази хўжалик ҳисобидаги ташкилотдир. Жамият аъзолиги учун тўланадиган бадаллар, кўнгилли равишда қилинадиган хайр-эҳсонлар, турли нарсаларни сотишдан, молиявий-хўжалик фаолиятидан, тўловли тадбирлардан тушадиган маблағлар даромад манбаи бўлади.

Таъсис конференцияси қатнашчилари марказ низоми ва программасини қабул қилдилар, унинг ҳайъатини сайладилар. Т. Саидгазин, Г. Нуриаҳмет, Р. Темиргалиев татарларнинг маданий-маърифий жамоат маркази ҳамраислари қилиб сайландилар.

Марказ аъзолари жума кунлари Халқлар дўстлиги музейига тўпланадилар. Ҳар бир хоҳлаган киши бу учрашувларга келиши мумкин.

Э. ТУХВАТУЛЛИНА,
(ЎзТАГ мухбири).

АНЪАНАНИ ДАВОМ ЭТТИРИБ...

● *Сурат-лавҳалар*

Ўтмишда сайёҳ маълум манзилни босиб ўтгач, давра қуриб бир пиёла чой устида суҳбатлашиш учун карвонсаройга қўнган. Бу ерда дам олиб, кейинги манзилга шайланган. Диёримизда бир-биридан бежирим бундай манзилгоҳлар кўплаб қурилганлиги тарих саҳифаларидан маълум. Халқ усталари нодир иншоотлар қурилишида фаол қатнашганлар. Биноларни ичкари ва ташқари томонига алоҳида эътибор берилиб, деворларга нақш туширилган.

Қашқадарё области усталари қадимий халқ санъатини тиклаш йўлида хайрли ишларни амалга оширмоқдалар. Областнинг ҳар бир районида қадимгидек қўналға жойлари — карвонсаройлар қуришга қарор қилинди.

Қарши шаҳрига кираверишда «Промжилстрой» трести 25-кўчма механизациялашган колоннаси бинокорлари замонавий усулда иншоот тиклашяпти. Унинг қурилишида бой меъросимиз анъаналари давом эттирилаётир.

Суратларда: 1. Ўз касби фидойилари — пардозловчилар И. Каримов ва У. Омонов. 2. Дурадгор К. Муталапов санъатига тан бермай иложингиз йўқ. 3. Иншоот қурилишида. 4. Манзилгоҳ деворларига пардоз бериш пайти.

В. МОЛГАЧЕВ суратлари.

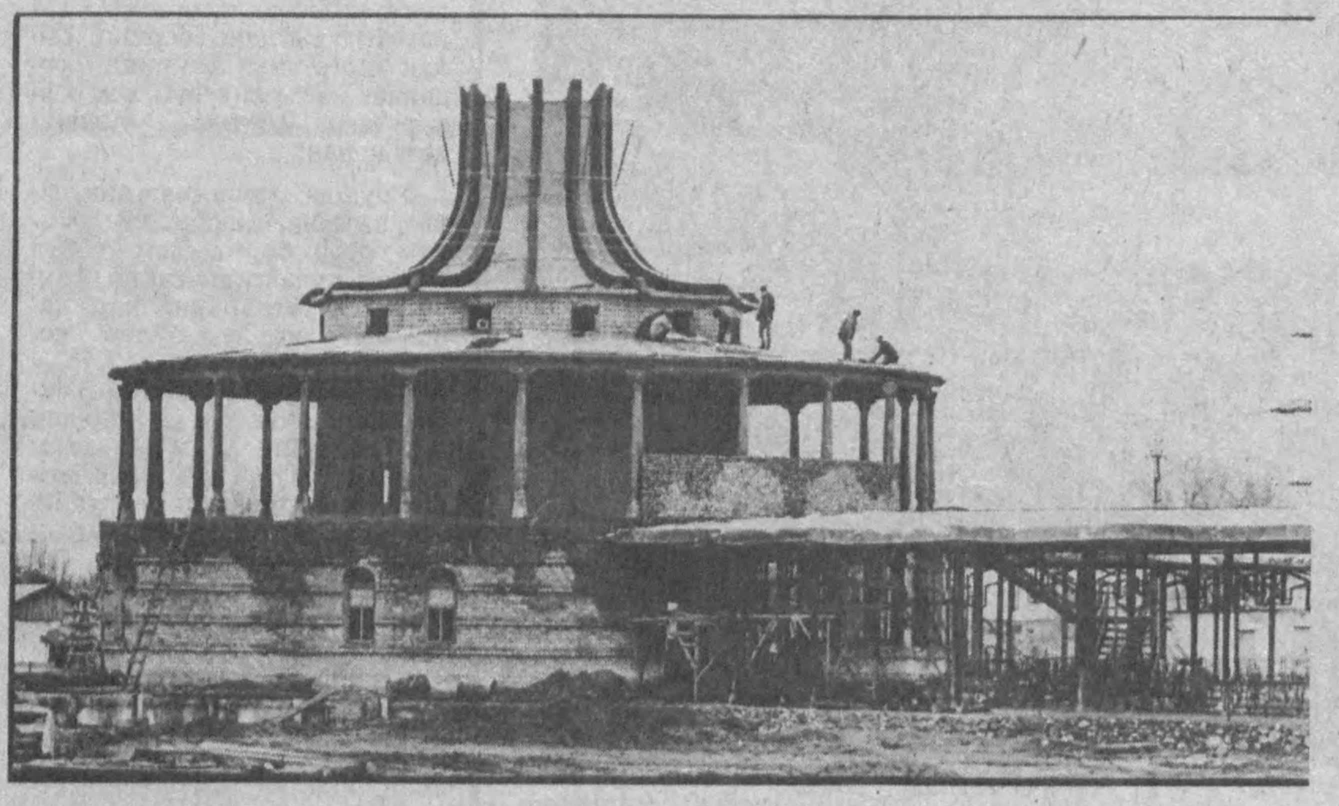

КЎЗЛАРИМИЗ ЙЎЛИНГИЗДА

● 1941 йил ёзида бизнинг Чернигов қишлоғи ёнида дала аэродроми қура бошлашди. Уни қўриқлаш учун тахминан бир бўлимга яқин солдатлар келишди. Улар орасида Ўрта Осиё республикаларидан келган йигитлар ҳам бор эди. Мен Момокон (Маматжон бўлса керак. - ред.) Уметов билан дўстлашган эдим. Фашистлар қишлоғимизни босиб олмасдан олдин улар ўз юртларига жўнаб кетишганди. Орадан бироз вақт ўтгач, энг оғир дамлар бошланди. Мен ҳозир 60 ёшдаман. Ўрта Осиёлик дўстим ҳаёт бўлса ҳозир 70 ёшлардан ошгандир. Ҳамон унинг кейинги тақдири мени жуда қизиқтиради.

И. Г. КОРОТИЧ,
310057, Харьков-57, Римарская кўчаси, 28-уй, 4-квартира.

● 1989 йил кузида Ленинград областининг Киров районидаги «Круглая» ўрмонзорида 4 нафар қизил аскарнинг жасади суяклари топилди. Уларда солдатлик медальонлари бўлиб, бу медальонларнинг бири сизнинг ҳамюртингиз Омонбой Ортиқовга тегишли экан.

Мудофаа министрлигига мурожаат қилиб, ҳеч қандай маълумот ололмадик. Шунинг учун қаҳрамоннинг қариндош-уруғлари бизга у ҳақда бирор хабар беришар, деган умиддамиз. Медальондаги қоғозга Омонбой Ортиқов босма ҳарфларда қуйидагиларни ёзган:

Исм-фамилияси — ОРТИҚОВ ОМОНБОЙ.
Ҳарбий унвони — ҚИЗИЛ АРМИЯЧИ.
Туғилган йили — 1915.
Туғилган жойи — Ўзбекистон ССР, Андижон области. Избоскан райони, Эркин қишлоқ Совети, Эркин қишлоғи.
Қариндошлари — Ортиқов Ҳасанбой.

Омонбой Ортиқовнинг жасади қолдиқлари ҳарбий иззат-икром билан Ленинград вилоятининг Киров районидаги Мариньо қишлоғида Қардошлик мозорига кўмилди.

Н. М. КОЛИЗЕВА,
«Ленинград қамалини ёриш» музейи-диорамаси катта илмий ходими.

● Мен 12-88 ўқчи полк 1-взводида сержант Каримовга ёрдамчи бўлган эдим. Батальон командиримиз Смекалов эди. Бўлинмамизда тўрт нафар Тўйчиевлар хизмат қилишган. Биз уларни «катта Тўйчиев кичкина Тўйчиев, кенжа Тўйчиев ва охирги Тўйчиев» деб чақирардик. Дўстларимдан Жўрахон Тўйчиев, Хурсан Поёновлар Ватан урушида қаҳрамонларча ҳалок бўлишгани эсимда. 1943 йилда яраланиб, урушдан қайтдим. Шу тариқа қолган дўстларимнинг тақдиридан бехабар қолдим.

Қаердасиз, жанговар дўстлар! Дийдор кўришишга интизор дўстингиз: **Шоймурод ҲИДИРОВ.**

731406, Қашқадарё области, Қамаши районидаги Ленин колхози «Тўқбой» қишлоқ Совети.

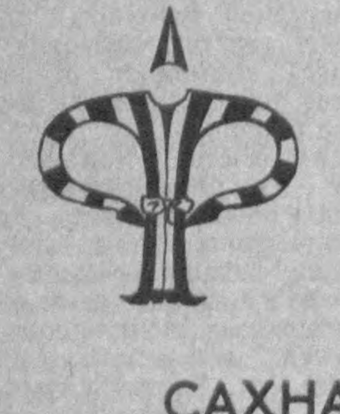

САҲНА АСАРЛАРИ КЎРИГИ

Одатда, душанба артистлар учун дам олиш куни. Бинобарин, 29 январь кечқурун Ҳамза номли ўзбек давлат академик драма театри саҳнасида чироқлар порлади. А. Иброҳимовнинг «Пуч» пьесаси асосида тайёрланган спектакль билан бу ерда республика театрлари фестивали бошланди. Фестиваль афишасига Самарқанд, Фарғона ва Нукус шаҳарларида бўлган, маҳаллий кўрикларда конкурсга тақдим этиш учун танлаб олинган ўн иккита саҳна асари киритилган.

— Фестиваль республика театрлари эришган муайян ютуқларнинг амалий кўриги бўлиши керак, — дейди Ўзбекистон Театр арбоблари уюшмаси ҳайъатининг раиси Б. Қориева. — Ҳозир саҳна санъати аввалги йилларда бўлганидек, томошабинларни жалб этмаётганлиги сир эмас. Ана шу танглиқдан қандай қилиб чиқиш керак, театрлар ишини яхшилаш учун қандай муайян йўлни режалаштириш керак? Ҳозирги кўрикнинг ўзига хос хусусияти ва унинг олдига қўйилган вазифалар бу саволга жавоб излашни кўп жиҳатдан ойдинлаштиради. Коллективларнинг касб маҳорати, асарларнинг ғоявий-бадиий мазмунини аниқлаб олиш муҳимдир.

Қирғизистон, Тожикистондан келган ўзбек театрлари, шунингдек бешта театр студия ҳамда экспериментал коллективлар Тошкентда конкурсдан ташқари ўз саҳна асарларини кўрсатадилар. Фестиваль доирасида театр рассомлари асарлари кўргазмаси очилди, семинарлар, режиссёрлар ва актёрлар ижодхоналарида машғулотлар ўтказилади, томошабинлар конференцияси бўлади. Бир ҳафтадан сўнг кўрикда энг яхши спектакль маълум бўлади. Энг яхши деб топилган спектакль Ўрта Осиё республикалари театрлари регионал фестивалига йўлланма олади.

Ҳакамликка республика театршуносларидан ташқари Москва, Вильнюс ва Таллинн шаҳарларидан ҳам театршунослар чақирилган. Томошабинлар фикрини ўрганувчи социалогик хизмат ҳам фаолият кўрсатади.

(ЎзТАГ).

ҲЕЧ КИМНИ ЁТГУЛИК ҚИЛМАСИН

Қўлимиздан ушлаб, ўттиз икки ҳарфни ёзишга ўргатган кекса муаллим Файзулла Сўфиевнинг бемор холасини кўриш учун Бойсундан Ангорга пиёда келганини эшитган эдим. Масофа озмунча эмас. Юз километрдан ортиқроқ. Бунинг устига муаллим яшаган қишлоқ тоғ орасида. Урушдан кейинги, ҳатто эллигинчи-олтмишинчи йилларда ҳам тоғ йўлларида машина тугул, арава ҳам юролмасди. Хўш, шунча узоқ жойга бориш учун яёв йўлга тушишга уни нима мажбур қилган эди?

Меҳр!. Холасига бўлган меҳр-оқибат бўлса ажаб эмас...

Бекмурод Бекпўлатов ҳақида ўйларканман, шу воқеа беихтиёр ёдимга тушди. Бу киши билан тасодифан танишиб қолганмиз. Бир ҳамшаҳарим — бемордан ҳол-аҳвол сўраш ниятида область шифохонасига боргандим. Палатада гап тизгини қариндош-уруғлару, ёр-дўстлар меҳру оқибатига келиб тақалди.

— Ёстиққа бошингиз тегмасин экан. Тегдими, тамом. Бегонани-ку қўятуринг, ўз жигарбандларингиз, кеча бирга ишлаб юрган ҳамкасбларингиз ҳам унутиб қўйишаркан, — деди у ориқ қўлларини силтаб.

Бекмурод Бекпўлатовнинг умр дафтарини варақлаган одам ўйга толади. У етим ўсди. Ўн ёшга тўлганда Мирзо подавон уни ўзига ёрдамчи қилиб олди. Шундан бери, мана, орадан сал кам қирқ йил ўтибди...

Бу орада Мирзо подавон қазо қилди. Подани Бекмурод қабул қилиб олди. Турмуш қурди. Бола-чақалик бўлди. Туриш-турмуши бинойидай эди. Бироқ тақдир уни яна қаттиқ синовга солди. Унинг чап оёғи оқсай, ўнг қўли эса кўтарса зириллаб оғрий бошлади. Дард аста-секин зўрайиб, уни тўшакка батамом михлаб ташлади. У кўп даволанди. Саломатлиги сал-пал ўнгланди. Лекин энди у Сангардак тоғлари-ю, қир-адирларида пода изидан аввалгидай чаққон юролмасди. Энди сигирларни яйратиб ўтлатолмас, уларга қишнинг қировли кунларида емиш ҳам тарқатолмасди. Чунки ўша мажруҳ оёғу қўл, у ҳар қанча югуриб-елмасин, барибир, аслига қайтмади. Унга иккинчи тоифа ногиронлик гувоҳномаси бердилар.

Давлат ажратган озгина нафақа ҳисобига бир амаллаб кун кечириб юрганди. Дард яна хуруж қилди. Уни шифохонага ёткиздилар. Ўшандан буён бир йил ўтибди. У янги йилда ҳам уйига боролмади. Уни ҳамқишлоқларидан бирон киши байрам билан табрикламади. Ўғли ҳарбий хизматга кетди, кузатолмади. Икки нафар кенжа фарзанднинг ҳоли не кечдийкин? Уларнинг совуқ кунларда кийишга иссиқ кийимлари бормикан? Болалар кўнгли ҳар хил нарса тусаб қолар. Рўзғор—ичи тўлмас ғор. Ҳали у, ҳали бу нарса керак. Хотини ҳаммасига улгура оляптимикан?..

Бекмурод подавон шундай бош-адоғи йўқ хаёллар билан кунни тунга улайди. Бу унинг дардини баттар оғирлаштиради. Бемор учун энг машаққатли шундай соатларда унга ширин сўз ва мадад керак. Унинг хотини икки-уч ойда бир келиб, ҳол-аҳвол сўраб кетади. Бечора аёл жуда қийналиб қолган. Азобларини унга айтмай деб, шунча ҳаракат қилади. Бўлмайди. Кўзлари ғилтиллаб ёшга тўлади. «Келма, хотин. Кўп овора бўлма, бу ерда ҳамма нарса бор», дейди Бекмурод подавон. Термизга келиш осонми?! Улар яшайдиган қишлоқ бу ердан 200 километр йироқда.

Оқибатли бўлинг, одамлар

Гап йўлдаяммас. Гап кўнгилда, меҳр-оқибатда. Унинг бир ёки иккитамас, ўн бир нафар жияни бор. Подавон вақтида уларга қўлидан келганича ёрдам ҳам қилди. Бир нечтаси ўқиб, яхшигина мутахассис ҳам бўлиб етишди. Афсуски, уларнинг биронтаси ҳали шифохона остонасига қадам босганича йўқ. Хўп, Бекмурод Бекпўлатовнинг айтганича оғайнилари ўртасида меҳр-муҳаббат кўтарилибди ҳам дейлик.

Ахир, у Сариосиё районидаги «Ленинизм» колхозида беш ёки ўн йилмас, салкам қирқ йил подавонлик қилди-ку? 130—150 бош соғин сигирнинг тақдирини унинг қўлига ишониб топшириб қўйдилар-ку? Подавон айрим чорвадорлар сингари виждонни нафсига алмаштирмади, ҳалол меҳнат қилди. Ҳозир хуруж қилиб турган дардини ҳам асли шу колхоз чорвасини деб топган. Эндигина туғилган бузоқни елкасида кўтариб, пода изидан келаётганда қия жойда оёғи тойиб кетди. Ўшандаям у ўзини эмас, бузоқни ўйлади. Сангардак тоғи жаридан қулаб тушди. Оёқ суяги лат еди. Ўтиб кетар, деб даволанмади. Оқсаб-нетиб бўлса ҳам сигирларни боқиб юраверди. Врачлар хулосасига кўра, бу суяк силининг пайдо бўлишига олиб келган.

Бу воқеани қишлоқда кўпчилик билади. Биладилар-у, ширин сўзга, салгина эътиборга муҳтож бу инсоннинг тақдири билан ҳеч кимнинг қизиққиси келмайди. Раису партия ташкилоти котиби «хўжалик ташвишлари билан вақтимиз йўқ», дейишлари мумкин. Аслида шундай дейишга андиша қилиш керак-а. Аммо ферма мудири, зоотехник, касаба союз ташкилоти раиси, чўпонлар баъзан, ҳеч бўлмаса, йўллари тушганда унинг олдига бирров кириб чиқсалар Бекмуроднинг кўнгли тоғдай кўтариларди-ку? Меҳри борнинг—сеҳри бор, дейдилар. Шу сеҳр унинг дардига малҳам бўлиб, наф берармиди?

— Бемор ҳузурига ташриф буюриш тобора камайиб бораётир, — дейди шифохона суяк касалликлари бўлинмаси врач-ординатори Ғуломжон Турдиев. — Бизда беморлар йиллаб даволанадилар. Йигирма йиллик тажрибамдан биламан, беморнинг изидан бир одам келса, бизнинг бир кунлик даволашимизга тенг бўлади. Ўша куни бемор ўзини енгил ҳис қилади, уколу дори-дармонларнинг нафи ошади. Лекин айрим беморларни баъзан 5—6 ойда ҳам сўрашмайди. Бу беморга жуда оғир ботади. У ўзини ёлғиз сезади. Минг хил ўйга боради. Ахир қариндош-уруғ қайси кунга керак? Дўсту биродарлар-чи? Бир жойда ишлашган ҳамкасблар-чи?

Ленин йўли райони марказий касалхонасида даволанаётган икки бемор билан суҳбатлашиб қолдим. Бири — Будённий номли совхоздан—бухгалтер. Иккинчиси—Бойсун районидаги «Дўстлик» совхозидан, оддий ишчи. 3-механизациялашган кўчма колоннада ишлайди.

— Бизнинг катталар мени кўриш учун тез-тез келиб туришибди, дейди бухгалтер.

Ишчи эса ерга қараганча қолди. Қурилиш ташкилоти бошлиғи Абдулла Эргашевни ҳам, ғишт терувчилар бригадаси бошлиғи Саттор Бобоқуловни ҳам ҳеч ким нега қўл остингда ишловчи беморни кўришга бормадингиз, деб сўрамайди. Бироқ ишчи Рустам Алиев эса ўша коллективнинг аъзоси. Коллектив эса оила. Оиланинг ғами ҳам, ташвиши ҳам бир бўлади. Уларнинг бир-бирларига ғамхўр ва меҳрибон бўлишлари раҳбарлар намунасига боғлиқ.

— Район шифохонасида ишлаётганимга анча йил бўлди, — дейди терапевт врач Жўра Эшимов.—Аммо бирон раҳбарнинг ўз қўл остидаги оддий касбдаги беморнинг соғлиғини сўраб келганини эслолмайман. Улар келганда ҳам «беморни тезроқ чиқариб юборишимизни» сўраб келишган. Ўтган йил баҳорда бир бригадир келиб нима дейди денг? «Чигит экиш муддати чўзилиб кетяпти. Бўпти, деб юборинг», дейдия. Ўша «бўпти» деб юборишимиз лозим бўлган бемор — унинг тракторчиси. У қаттиқ шамоллаб, шифохонага тушганди. Кечалари ҳарорати 38—39 даражага чиқарди. Кўп раҳбарлар шифохонага келмайдилар-у, аммо телефон қиладилар. Уларнинг талаблари ҳам ўша: «тезроқ чиқариб юборинг!». Қандай чиқариб юборайлик? Кўриб-билиб туриб, биз қандай бу ишни қилишимиз мумкин? Бизга бундай «ҳукм» ўтказиш ўрнига беморга икки оғизгина яхши гап айтиб, «иш ҳам қочмас, бир-икки кун даволаниб олинг», дейишса бўлмайдими?!

— Одам узоқ даволанса ёки тез-тез шифохонага тушса, уни кўришга жуда яқин кишиларигина келишмаса, бошқалар жуда кам ҳоллардагина аҳвол сўрайди, — дейди Шўрчи район «тез ёрдам» станцияси бош врачи Сафар Алиқулов. — Рости, кўплар бемор ҳузурига ташриф буюришни тўрхалталарни тўлғазиб у-бу егулик олиб келиш, деб тушунадилар. Бу нотўғри. Меҳр—гул. Унинг олдига келишнинг ўзи бир қучоқ гул тақдим қилиш билан баравар. Нега биз бемор ҳузурига нуқул олмаю анор, нон, турли шарбатлар, товоқ-товоқ палов, сомса кўтариб келишга одатланганмиз? Хоналарда мева-чеваларни чиритиб сақлагандан кўра, ҳар бир бемор тумбочкаси устида бир донагина гул яшнаб турса бўлмайдими?

Яна бир гап. Баъзилар бемор кўриш маданиятини ҳам билмайдилар. Улар, айниқса, қишлоқ аёллари бемор кўргани келганда, унга раҳм қилгандек, «ориқлаб, шимилиб қолибсиз, ранг-рўйингизам оқарган», дейдилар. Бундай «куюниш»ларни кўп эшитганмиз ва кўп танбеҳ ҳам берганмиз. Бу билан улар беморнинг аҳволини баттар оғирлаштириб қўйишларини билармиканлар?

Юқорида номлари тилга олинган беморлару шифокорлар билан суҳбат қурганимизга ҳийла вақт ўтди. Бу орада ўртада меҳр-оқибат боғлари бунёд бўлган бўлса ажаб эмас. Гап вақтда ҳам эмас. Ишқилиб ҳеч ким дардга чалинмасин. Дард нафақат беморни, балки унинг қариндошлари, сафдошлари, дўсту-биродарларини ҳам синовдан ўтказаркан. Бу синов баҳоси шундай: «Меҳр-оқибат». Бизнинг кекса муаллимимиз Файзулла ота шу синовдан аъло даражада ўтган эдилар. Бошқаларга ҳам шуни тилайман.

Н. ҲАЙИТҚУЛОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

СПОРТ

ЕНГИЛ АТЛЕТИКА:

ОМАДИ КЕЛМАДИ

Франция пойтахтида «Гран-при» соврини учун туркум халқаро мусобақалардан бири ўтказилди. «Олимпиада-88» мусобақаларининг кумуш медали совриндори, СССРда хизмат кўрсатган спорт мастери, тошкентлик Радион Гатаулиннинг бу сафар омади юришмади. У 5 метру 70 сантиметрли маррани лангар билан забт этолмади. Франциялик Ф. Сальберг ғалаба қозонди.

КУРАШ:

СОВРИНЛИ ЎРИНЛАР

Олмалиқ шаҳрида дзюдо кураши бўйича «Комсомолец Узбекистана» газетаси соврини учун ўтказилган анъанавий мусобақада 200 нафар полвон ўзаро беллашди. Вазнларига кўра туркманистонлик Нурали Тошпўлатов, самарқандлик Илҳом Холиқов, свердловсклик Игорь Чернявский ва тошкентликлардан Ивери Татраев, Армен Багдасаров, Нодирбек Вафоевлар ғалаба нашидасидан баҳраманд бўлишди. Қўқонлик Одиссей Зигузиди эса мусобақанинг мутлоқ ғолиби бўлди.

ФУТБОЛ:

МАВСУМОЛДИ УЧРАШУВЛАРИ

Эртага Фарғонада «Нефтяник» спорт клуби соврини учун мавсумолди учрашувлари бошланади. Мусобақада Душанбенинг «Помир», Тюменнинг «Геолог», Риганинг «Даугава», Тошкентнинг «Пахтакор» ва майдон эгалари — «Нефтяник» футболчилари ўзаро баҳслашадилар. Дастлабки учрашувлар «Помир» — «Пахтакор», «Нефтяник» — «Геолог» коллективлари ўртасида бўлади. Бир даврали учрашувлар 8 февраль куни якунланади.

ХРОНИКА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ўрток Марат Абдуқаҳҳорович Ғойибов бошқа ишга ўтганлиги муносабати билан уни Ўзбекистон ССР Нашриёт, полиграфия ва китоб савдоси ишлари давлат комитети раиси вазифасидан озод қилди.

Муҳаррир Р. РАҲМОНОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

МЕҲНАТ ҚИЗИЛ БАЙРОҚ ОРДЕНЛИ ТОШКЕНТ ТЕМИР ЙЎЛ ТРАНСПОРТИ ИНЖЕНЕРЛАРИ ИНСТИТУТИ КАФЕДРАЛАР БЎЙИЧА ҚУЙИДАГИ ВАЗИФАЛАРГА

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

доцентлар: сиёсий иқтисод (2 ўрин), графика, изланиш, лойиҳалаш ва темир йўллар қурилиши, йўллар ва йўл хўжалиги, «қурилишни планлаштириш ва бошқаришни ташкил этиш» фани бўйича қурилиш материаллари ва ишлаб чиқариш, химия, гидравлика ва «гидравлика ва инженерлик гидрологияси» фани бўйича сув таъминоти, электр машиналари ва электр ускуналари (2), темир йўл станциялари ва узеллари;

катта ўқитувчилар: олий математика, «совет ҳуқуқи» фани бўйича сиёсий иқтисод;
ассистентлар: олий математика.
Душанба ўқув-консультация пункти бўйича катта ўқитувчи: физика.

Конкурс муддати — 10 февралгача.

Ҳужжатлар қуйидаги адресда жойлашган институт ректори номига жўнатилсин: 700045, Тошкент шаҳри, Л-45, Оборонний кўчаси, 1-уй.

ТОШКЕНТ ШАҲРИДАГИ АҲОЛИНИ ИШГА ЖОЙЛАШТИРИШ, ҚАЙТА ЎҚИТИШ ВА КАСБГА ЙЎЛЛАШ МАРКАЗИ

Тюмень областидаги ёш Няган шаҳрини қуриш учун

«УЗБЕКТЮМЕНЬЖИЛСТРОЙ» ҚУРИЛИШ-МОНТАЖ ТРЕСТИГА

прораблар, мастерлар, монтажчилар, пайвандчилар, дурадгорлар, юкчилар, юкчи спропальчикларни

ДОИМИЙ ИШГА ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Трестда ишлашни хоҳловчилар перевод йўли билан исталган ташкилотдан қабул қилинади.

Тошкент шаҳрида доимий истиқомат қилувчи ва уй-жойга муҳтож бўлганлар қабул қилинган тартиб қоидага мувофиқ уй-жой қурилиш кооперативига қабул қилинадилар, уй-жой олиш учун ҳисобга олинадилар.

Командировка бўйича трестда ишлашга кетганларнинг шу ташкилотда ишлаган ҳамма вақти мобайнида республика территориясидаги уй-жойлари сақлаб турилади. Командировка қилинганларнинг иш ҳақига 1,7 район коэффициенти ва кунига 4 сўм 50 тийин командировка харажатлари тўланади.

Справкалар ва ишга йўлланма олиш учун қуйидаги адресга мурожаат қилинсин: Тошкент, шаҳри, Космонавтлар проспекти, 6 ва район ижроия комитетлари қошидаги марказнинг район бўлимлари.

Театр

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 1/II да **Тақдир эшиги** (19.00), 2/II да **Кориолон** (19.00), 3/II да **Мирзо Улуғбек** (19.00).

МУҚИМИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 1/II да **Мушкул савдо,** 2/II да **Муҳаббат навоси,** 3/IIда **Ака-ука совчилар.**

СССР Савдо министрлиги Савдо раҳбар ходимлари ва мутахассислари малакасини ошириш институтининг ТОШКЕНТ ФИЛИАЛИ ВАКАНТ ВАЗИФАЛАРГА КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

мудир: савдони бошқариш проблемалари кафедраси (доцент, фан номзоди);

доцент: «хўжалик ва меҳнат қонунчилиги» фани бўйича (фан номзоди);

катта ўқитувчи: «Хўжалик юритишнинг янгича шароитларида савдони ташкил этиш» фани бўйича (фан номзоди).

Конкурс муддати — 19 мартгача.

Ариза ва ҳужжатлар қуйидаги адресга филиал директори номига жўнатилсин: 700173, Тошкент шаҳри, Бобур кўчаси, 3-уй (13, 70-автобусларнинг «Жуковский номидаги тез ёрдам клиникаси, бекати).

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Тил ва адабиёт институти коллективи катта илмий ходим, филология фанлари номзоди С. Қораевга онаси

Ҳанифа Муллақувват ҚИЗИнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» («Советский Узбекистан») Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР

БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

БЎЛИМЛАР: партия турмуши — 33-34-69, 32-53-97, 32-57-19, пропаганда — 32-55-70, саноат, қурилиш ва транспорт — 33-47-80, 32-53-14, 32-54-09, қишлоқ хўжалиги — 33-76-04, 32-53-15, 32-53-70, совет қурилиши — 33-12-46, 32-57-20, 32-54-18, фан, маданият ва халқ таълими — 33-44-51, 32-57-21, адабиёт ва санъат — 33-20-36, 32-54-35, 32-55-16, ахборот ва спорт — 33-14-24, 32-55-17, халқаро ҳаёт — 32-54-14, хатлар ва оммавий ишлар — 33-21-43, 32-53-16 32-53-20, 32-53-21, 33-11-49, 32-54-06, коммунистик ахлоқ — 32-54-29, фельетонлар — 32-54-27, иллюстрация — 32-57-22.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси, 700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

Газета офсет усулида, А—2 форматида босилади.